

SPEJDER
JUL
1979

A photograph of a clear blue sky with snow-covered tree branches in the foreground. The branches are thin and dark, with a delicate layer of white snow clinging to them. The sky is a solid, vibrant blue, providing a stark contrast to the white snow. The text "Dejlig er den himmel blå" is written in white, bold, sans-serif font in the upper right corner.

**Dejlig er
den himmel blå**

Dejlig er den himmel blå,
lyst det er at se derpå,
hvor de gyldne stjerner blinke,
hvor de smile, hvor de vinke
os fra jorden op til sig.

Det var midt i julenat,
hver en stjerne glimted mat,
men med et der blev at skue
en så klar på himlens bue
som en lille stjernesol.

Langt herfra i Østerland
stod en gammel stjernemand,
så fra tårnet vist på himlen,
så det lys i stjernevimlen,
blev i sind så barneglad.

Når den stjerne lys og blid
sig lod se ved midnatstid,
var det sagn fra gamle dage,
at en konge uden mæge
skulle fødes på vor jord.

Derfor blev i Østerland
nu så glad den gamle mand,
thi han ville dog så gerne
se den lyse kongestjerne,
før han lagdes i sin grav.

Han gik til sin konges slot,
kongen kendte ham så godt,
hørte og med hjertensglæde,
at det lys nu var til stede,
hvorom gamle spådom lød.

Han med søn og stjernemand
fluks uddrog fra Østerland,
for den Konge at oplede,
for den Konge at tilbede,
som var født i samme stund.

Klare stjerne hastet frem,
ledte dem til Betlehem,
over hytten lav og lille
stod så pludselig den stille,
strålede så lyst og mildt.

Glade udi sjæl og sind
ginge de i hytten ind,
der var ingen kongetrone,
der kun sad en fattig kone
vugged barnet i sit skød.

Østerlands de vise mænd
fandt dog stjernen dér igen,
som de skued' i det høje,
thi i barnets milde øje
funklende og klar den sad.

Stjernen ledte vise mænd
til vor Herre Kristus hen,
vi har og en ledestjerne,
og når vi den følger gerne,
kommer vi til Jesus Krist.

Denne stjerne lys og mild
som kan aldrig lede vild,
er Hans Guddomsord det klare,
som han os lod åbenbare
til at lyse for vor fod.

De var navne. De var personligheder. De havde historie. De var noget.

Han hed Albert Antoinette. Hun hed Antoinette Albert. De var forelskede og nygifte, og deres børn blev født med eget hus og udsigt til skvalderkål. Man kaldte dem vinbjergsnegle. For mig var de andet end det. De var pionerer i Vestjylland, importeret i en kasse fra Lolland med hus og lås på for ind-

foretog sig. De boede i min stue i terrariet. Da foråret kom, brød de kalklåget op og kom frem i lyset. Det faldt mig svært at se, de ikke var smukke, som de gled over jorden og glasset i terrariets sider. Deres brede fod var smidig og stærk, og farverne i deres hud fuld af grå nuancer lige fra mørkt til lyst. Deres øjne stod på stilke. Det var nok derfor, de fik øje på hinanden. Hvad gør en vinbjergsnegl,

styrevinger. Hver vinge har sit eget mønster, næsten som snefnuggenes mønster, og der er aldrig to mønstre, der er ens. Nu studerede jeg disse snegle naturligtvis, dvs. skrev om deres spisevaner, deres æglægning, deres unger osv., men det med kærlighedspilene tog helt pippet fra mig. Det var smukkere end den smukkeste fuglesang og fornemmere end den mest udsøgte sommerfugl. Det var en be-

*beskedgivere om Gud, så mener jeg hverken det med farven eller spisevanerne, men dette, at Gud overraskede ved at give netop disse dyr evnen til at sende verdens elegante-
ste kærlighedsbrev, en kridhvid kalkpil med eget design i hver vinge. Se, det er genialt, og kunstneren hedder Gud.*

Gud har det i det hele taget med at overraske og bruge det, der ikke ser ud af noget, til det

Overraskelser

Af Gurli Vibe Jensen

Tegning Karen Fjord Kjærsgaard

gangen. Hvorfor skulle der ikke være vinbjergsnegle i Vestjylland? I bøgerne stod der, at de ikke kunne trives der, men ikke hvorfor, og så fik jeg en skovrider til at sende mig en kasse fyldt med vinbjergsnegle i vinterhi, dvs. med et kalklæg over indgangen til deres sneglehus.

Jeg boede nogle år i Ribe, og der begyndte studiet af alt, hvad Albert Antoinette og Antoinette Albert

der er forelsket? Den sender besked! M/K – det er det samme! Han ønsker hende. Hun ønsker ham. De sagde hverken hej eller pist eller hvad med os, hva'? De flettede ikke fødder eller vikled øjenstilkene sammen. De var romantiske, så de sendte en kærlighedspil. Kærlighedspilen er så lille, at den kun kan ses med en meget stærk lup, men den er fuldkommen. Den er af kalk og hår 4

sked fra Gud og om Gud, hvor jeg ikke ventede det.

Jeg mener, en snegl er bare en snegl, ikke? En stor, grå, slimet snegl er ikke ophidsende. De fleste synes, den er ulækker. Sneglene ville forøvrigt heller ikke bo i Vestjylland. Alene det gør dem mistænkelige, synes man. De kunne klare livet i terrariet med skvalderkålen, men ikke marsken omkring Ribe. Men når jeg siger, de var

allervæsentligste. Nazaret var en lille by. En grim lille by. Man talte ikke om den, fordi den var absolut ubetydelig. Til den by sendte Gud sin kærlighedspil. Gabriel havde den i hånden og skød den ind i Marias hjerte. På en af vingerne stod der: Du skal føde en søn. Og på den anden stod der: Du skal give ham navnet Jesus. På den tredje: Han skal kaldes Den Højestes Søn. På den fjerde:

Hans herredømme skal aldrig ophøre. Jeg har lige været en tur i Nazaret. Byen ligger imellem de grønne høje, men den er rodet og urolig. Jeg kom ved solnedgangstide. Butikkerne var ved at skodde til. Kirkeklokkerne

ingenting og håbede måske på alting. Det var ikke til at vide. Bartimæus, som der er fortalt om i Det ny Testamente, var også blind. Han råbte: »Jesus, forbarm dig.« Denne mand råbte uden at sige noget.

havde ringet deres aftenklange over byen. Et par æsler stred sig op ad Sokuen, den smalle gade, hvor rendestenen var i midten af gaden og fyldt med slimet vand og snavs. En tigger sad uden for et hus. Han sad og ventede på

Råbte ind i vor samvittighed: »Vær barmhjertig, ligesom jeres Himmelske Far er barmhjertig.« Barnet Jesus, der blev født i denne by, har sagt denne sætning: »Vær barmhjertige, vær barmhjertige.« Da jeg kørte fra Nazaret, var det mørkt.

Jeg så tilbage mod byen, lige før vejen drejede mod øst til Genesareth Sø, og da der var tændt lys i husene – hundreder af lys, der glimtede og strålede. Jeg kunne ikke længere se den lille snavsede by, men kun en lysende by, en funkende by i nattemørket.

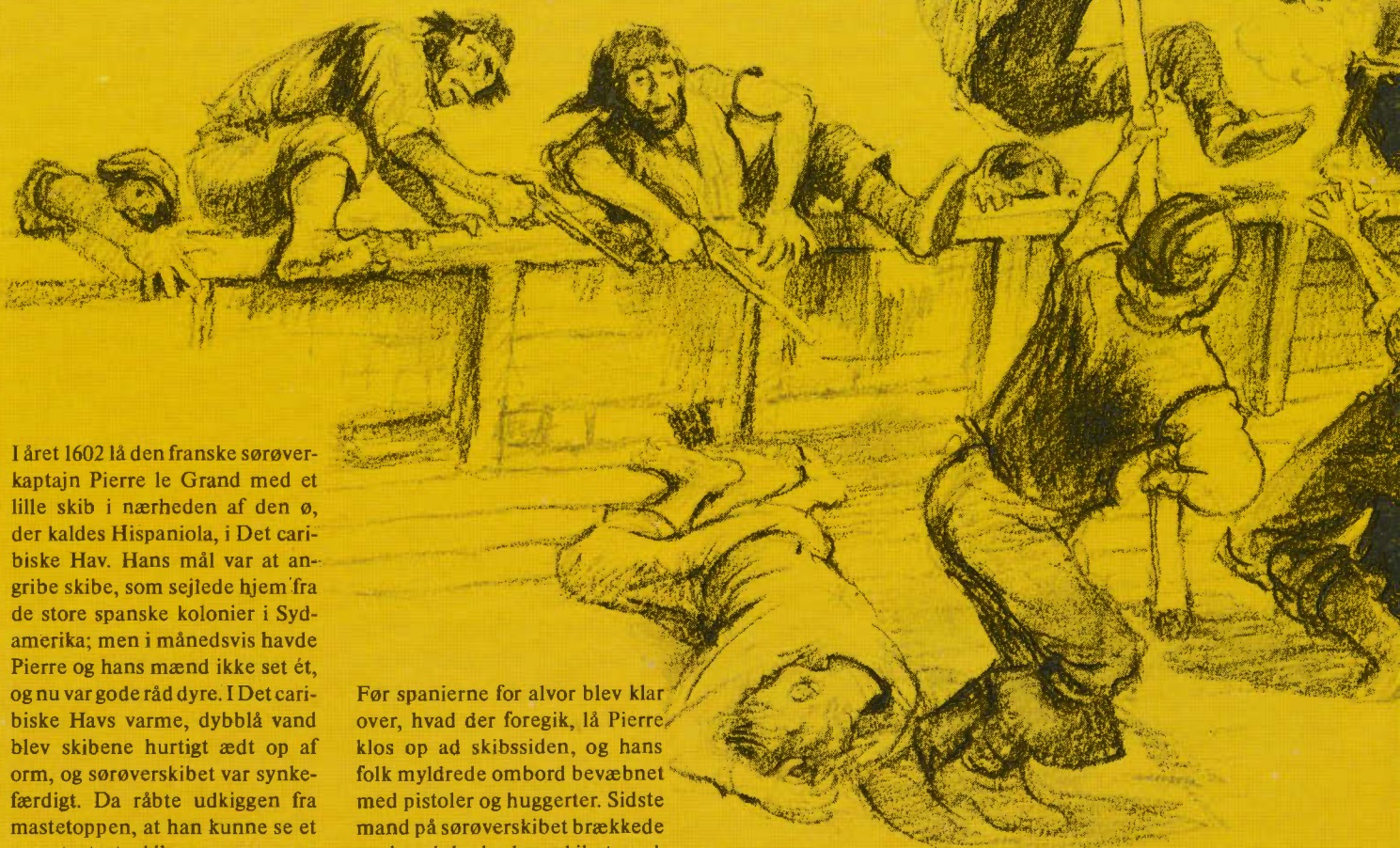
Kristendom betyder Kristus. Kristus er verdens lys. I vor urolige verden, hvor der er så meget forkert, dér lyser og funkler beskeden, som I skal høre også denne jul og bringe videre i året, der kommer. Den besked, som verden trænger mere til end nogen anden besked, den lyder: »Vær barmhjertig, ligesom jeres Himmelske Far er barmhjertig.« I er børn og unge i en tid, hvor der på en måde er så mange, der ligner den blinde mand i Nazaret, fordi de venter på ingenting og håber på alting. Så mærkelig dobbelt er det i virkeligheden for mange. Der er hjerter og vilje, ideer og planer nok i jeres tid, men ikke så meget barmhjertighed.

Jeg ønsker jer en jul, hvor I lader jer overraske af kærligheden, og hvor I lader jer bruge som pilen – den, Gud kaster ind i andres liv – den, der på sine vinger bærer lysets besked om Gud. Jeg ønsker jer ikke et beskyttet liv imellem terrariets glasvægge, hvor I kunstigt får næring til livet, men jeg ønsker jer et rigtigt liv i den eneste rette bestemmelse for menneskelivet, og den bestemmelse drejer sig om den overraskende Gud, som har brug for dig og mig.

En stor og kendt nobelpristager har engang sagt: »Da jeg lod mig overraske af Gud, blev jeg overrasket af glæde. Da jeg blev overrasket af glæden, blev jeg overrasket af hans kærlighed. Da jeg blev overrasket af hans kærlighed, opdagede jeg min næste.« Se, dette er julebesked til hverdagsbrug. Dette er pilens besked til livet i dag. Gud kastede den i Nazaret. I dette øjeblik kaster han den måske i din by, i dit hjem, i din personlighed.

Sørøverne

Af Erik Kjersgaard . Tegning Sven Otto

I året 1602 lå den franske sørøver-kaptajn Pierre le Grand med et lille skib i nærheden af den ø, der kaldes Hispaniola, i Det caribiske Hav. Hans mål var at angribe skibe, som sejlede hjem fra de store spanske kolonier i Sydamerika; men i månedssvis havde Pierre og hans mænd ikke set ét, og nu var gode råd dyre. I Det caribiske Havs varme, dyblå vand blev skibene hurtigt ædt op af orm, og sørverskibet var synkefærdigt. Da råbte udkiggen fra mastetoppen, at han kunne se et meget stort skib, og sørøverne besluttede straks at angribe, koste hvad det ville.

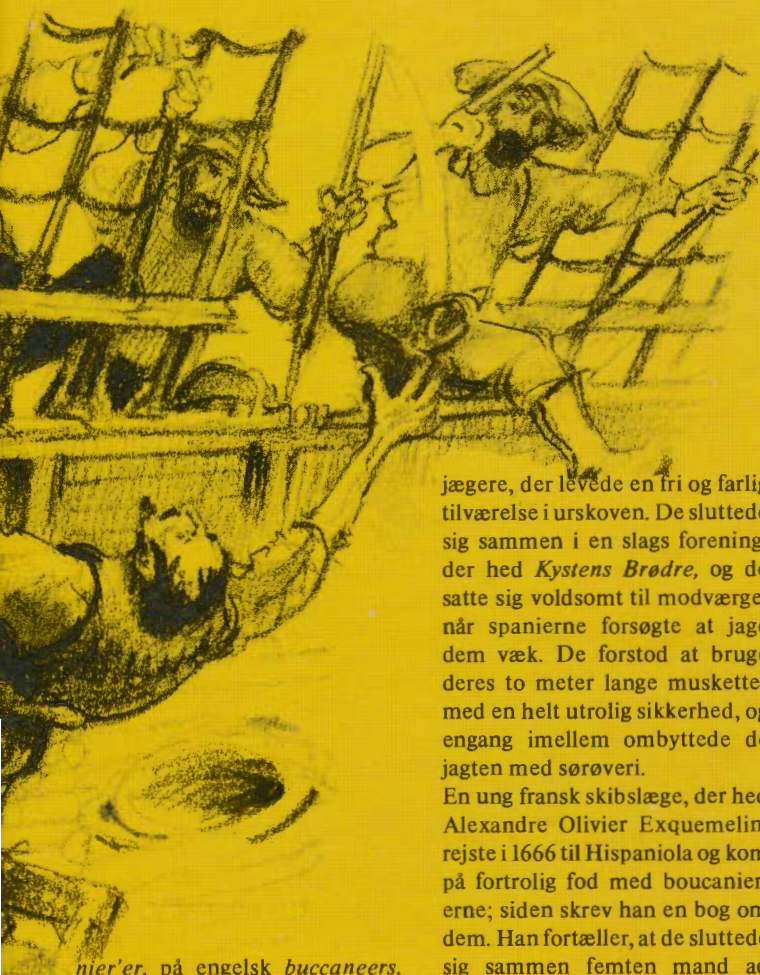
Ombord på spanieren så man godt den lille skude og advarede kaptajnen om, at det nok var sørøvere. Men han lod bare to kanoner lade med skarpt, sagde overlegent, at de sørøvere skulle han nok fange, og gik ned i sin kahyt for at spille kort.

Før spanieren for alvor blev klar over, hvad der foregik, lå Pierre klos op ad skibssiden, og hans folk myldrede ombord bevæbnet med pistoler og huggere. Sidste mand på sørverskibet brækkede en bundplanke løs; skibet sank som en sten, og nu blev sørøverne simpelthen nødt til at erobre spanieren. Nogle løb ned i krudtkammeret, medens Pierre med seks mand trængte ind til kaptajnen, holdt en pistol mod hans hals og råbte, at hvis han ikke straks overgav sig, ville skibet blive sprængt i luften. Den spanske kaptajn opgav på stedet.

Det viste sig at være en fantastisk rig ladning, sørøverne her erobrede. Skibet blev nemlig ført af den næstkommanderende for *Sølvflåden*, dvs. de skibe, der hvert år bragte sølv fra Peru og Mexico til kongen af Spanien. Pierre og hans tredive mænd blev med ét slag hovedrige. Han vendte hjem til Frankrig og le-

vede siden som en velhavende mand.

Rygtet om det utrolige held, der fulgte Pierre le Grand, opmuntrede mange til at prøve lykken som sørøvere i Det caribiske Hav, og ved midten af 1600-årene sværmede havet og kysterne med franske og engelske fribyttere. På fransk blev de kaldt *bouca-*

nier'er, på engelsk *buccaneers*. Det har en meget mærkelig forklaring. På nordkysten af Hispaniola lå dengang tætte skove fyldt med vilde okser og svin. Fransk-mænd og englændere gik i land for at drive jagt på dyrene. Okserne flædede de for at sælge huden, og svinekødet hængte de op til rygning i nogle primitive røgovne, som de med et indiansk ord kaldte for *boucan'er*. Det røgede svinækød kunne holde sig længe og blev brugt som proviant på skibe, der havde ærinde i Amerika. Egentlig var boucanier'erne altså

jægere, der levede en fri og farlig tilværelse i urskoven. De sluttede sig sammen i en slags forening, der hed *Kystens Brødre*, og de satte sig voldsomt til modværge, når spanierne forsøgte at jage dem væk. De forstod at bruge deres to meter lange musketter med en helt utrolig sikkerhed, og engang imellem ombyttede de jagten med sørøveri.

En ung fransk skibslæge, der hed Alexandre Olivier Exquemelin, rejste i 1666 til Hispaniola og kom på fortrolig fod med boucanier'erne; siden skrev han en bog om dem. Han fortæller, at de sluttede sig sammen femten mand ad gangen og valgte en af kammeraterne til kaptajn. Ham adlød de ubetinget, når det kom til kamp; men ellers var de alle ligemænd og ordnede alle spørgsmål ved indbyrdes rådslagning. De lavede en aftale om, at byttet skulle fordeles ligeligt imellem dem; men hvis én mistede en hånd, en fod, et ben eller et øje, skulle han have en særlig erstatning. De stak til søs i en stor kano lavet af den udhulede stamme af et mahognitræ. I den kunne de ganske vist ikke sejle ret langt; men i første omgang var de også tilfredse med at

erobre et lille, enmastet spansk skib. De brød sig ikke om store skibe, for de var alt for besværlige at manøvrere og derfor alt for langsomme.

Når de havde fået fat på et skib, der passede dem, blev det trukket op på stranden og sat i stand, og derefter gik det løs for alvor. Man lagde sig på lur i skjul af halvøer eller ved forbjerger, hvor man var sikker på, at de spanske skibe før eller senere ville dukke op. Spanierne sejlede altid i flåder beskyttet af krigsskibe; men det skete ofte, at et eller to handelsskibe sakkede agterud, og så slog sørøverne til. De gik tæt på og behøvede i reglen ikke at affyre mere end en enkelt salve med musketterne, så stoppede det spanske skib op og overgav sig. Sørøverne brugte nødtigt kanoner, for så kunne det ske, at de kom for skade at sænke spanieren, og det var jo ikke meningen. De spanske søfolk satte sig næsten aldrig til modværge, og de blev som regel behandlet pænt, idet sørøverne bare satte dem i land på den nærmeste kyst. – Historierne om, at sørøverne lod deres fanger »gå planken ud«, så de druknede eller blev ædt af hajer, passer altså ikke.

Men der lå ikke sølv og guld i lastrummet hver gang. Oftest var byttet en ladning kakao, tobak eller sukker, og den måtte sørøverne sælge et eller andet sted, hvis de skulle have fornøjelse af det.

Ofte gik turen til Tortuga – en lille ø nord for Hispaniola. Den havde englænderne taget fra spanierne; men de fik den ikke i fred; franskmændene tog den fra englænderne, og spanierne blev ved med at angribe øen. Man vil forstå, at det gik livligt til på Tortuga,

og tilstandene var da også ganske lovløse. Der var ganske vist en guvernør, som boede i et befæstet fort omgivet af palisader; men guvernøren var en lige så stor røver som de boucanier'er, der stod havnen ind med kaprede skibe. Han købte ladningerne og sendte dem hjem til Europa.

Når sørøverne fik penge på lommen, kunne de ikke bruge dem hurtigt nok. De skyndte sig at købe fine nye klæder, for til daglig gik de ikke i andet end korte lærredsbukser og en lærredsskjorte. Derefter gik de på kro og forlangte god mad, for til søs fik de ikke andet end oksekød kogt i saltvand. På kroerne kunne de også møde kvinder og danse. Kvinder så de ellers næsten aldrig, for de folk, der færdedes på Hispaniola, var alle mænd.

Når vinen steg dem til hovedet, blev de meget voldsomme og fik de mærkeligste ideer. Exquemelin fortæller om en skibslæge, han kendte; han plejede at købe en hel tønne vin, stillede sig op midt på gaden og forlangte, at alle, der kom forbi, skulle skåle med ham. Hvis de ikke ville, skød han efter dem med sin musket. Bagefter gav han sig til at spille. Formuer blev vundet og spillet væk igen, og efter otte dages forløb var sørøverne lige så fattige som før, hvis de da ikke ligefrem kom i gæld. Der var kun én ting at gøre, nemlig at tage musketten på nakken og gå ombord for at prøve lykken påny.

Exquemelin lærte på tre-fire år temmelig mange sørverekaptajner at kende, og det var en broget flok. Der var Rock Brasilianeren, som havde boet i Brasilien, men egentlig var hollænder. Han var en grov slagsbroder, der imponerede alle med sine vældige

Olle trak den pjaltede kappe sammen om kroppen og satte sig på stammen af et træ, som stormen havde væltet. Den ene af de remme, der fra skoen var snøret op om benet, havde løsnet sig. Den måtte bindes fast igen.

Han jog sit spyd ned i sneen og bøjede sig frem for at binde remmen fast. Det kneb noget at få de kolde fingre til at-lystre viljen, og desuden var det svært at skelne skarpt i det voksende tusmørke. Det var taget til at sne hen under aften. Det var måske bedst, han vendte om og søgte tilbage til hytten i mosen, før sneen for alvor tog fat.

Han rettede sig halvt op og stirrede ind mellem skovens stammer. – Nu kom de plagsomme tanker igen! – Kunne han ønske sig et bedre vejr til det ærinde, han var ude i? – Folk yndede jo ikke at krybe ud af deres lune huse, ud i sne og storm. De sad hellere og varmede krop og lemmer ved ilden, eller krøb sammen under deres skind i soverummet.

Det kunne jo ske, at Hvidbjørn fik ild og varme nok i nattens løb! Et grumt smil gled over Olles skægede ansigt. Han trak kappens hætte godt op om hovedet, greb om spydstagen og rejste sig med et hårdt ryk. Et øjeblik blev han stående og så sig vagtsomt omkring. Den vanø havde han lagt sig til, siden han blev jaget til skovs. – Så travede han videre gennem skoven.

Stormen gav hujende hyl fra sig oppe i mulmet mellem træernes toppe, og nu og da så den sit snit til at smutte ned mellem stammerne og feje hen over det voksende lag sne. Skyer af snefnug kom piskende ud af skumringen. De hagede sig fast i bryn og skæg og lagde sig alle vegne som et

Et liv for liv

hvidt panser, der ikke var til at ryste af sig.

Det ville blive grumme ubehageligt for Hvidbjørn at komme til at stå uden tag over hovedet i et vejr af den slags! – Olle følte en vild glæde i sinde og søgte at mane et billede frem af Hvidbjørns brændende gård.

Men kunne han mon få ilden til at fænge? Ville sneen ikke slukke den, før den fik rigtig fat? – Nej, kom der først ild i tjæren, var den ikke sådan at slukke igen. – Hvidbjørn skulle brændes inde ved hjælp af sin egen tjære. – Det ville være som at stege et svin i dets eget fedt! – Nu havde han, Olle levet som et jaget stykke vildt lige siden sidste vinter. – Nu kunne

Hvidbjørn selv få at føle, hvordan det var at stå uden hus og arne midt i sne og kulde. – Havde det ikke været for Hvidbjørn, ville han sikkert have kunnet klare sagen med at betale mandebod dengang. – Men Hvidbjørn havde stejlt holdt på, at han skulle dømmes fredløs, og så havde tinget bøjet sig.

De havde da ellers været lige gode om den kamp, han og Skule. – De var blevet lige pidsige begge to, og havde Skule været noget mere rap med næverne, kunne det ligeså let være blevet ham, der havde fået en sag om drab for på tinget. – Og Hvidbjørn havde nok ikke krævet Skule løst fra fred og omgang med andre.

I et helt år havde Olle fjælet sig i sit skjul ude i skovens store moser. Her havde han holdt til, siden den dag han måtte flygte til skovs for at redde livet – udstødt af alle og henvist til at klare sig alene blandt skovens vilde dyr. I et helt år havde dagene været som brændende til et bål af had mod Hvidbjørn og alt, hvad der var hans. Et brændende, sviende had, der havde holdt ham vågen mangel en nat i hans skjul i mosen.

Han, der før havde været en glad og lystig karl, var blevet bitter og menneskefjendsk med tanker, der for vild i hadets ørken og gik i stadig ring. – Rundt og rundt og rundt for altid at slutte, hvor de var begyndt – i Hvidbjørns gård nede ved fjorden.

Den ene hidske tanke fødte den anden, og det sidste af hadets afkom var han nu i færd med at holde over dåben.

Tanken var kommet til ham en nat, han lå og tumlede sig på sit soveskind i hytten. Han havde ikke turdet tænde op hele dagen, fordi der havde været folk i de kanter af skoven. Kulden var krøbet gennem hans klæder, skønt han havde pakket kappen og skindene tæt om sig. Til sidst havde han rejst sig og havde tændt ild op, og synet af ilden og den sviende kulde i krop og sind havde født hævnens idé. – Han ville snige sig ned til fjorden og sætte ild til husene dernede – så ville det være ude med Hvidbjørn og hans trang til at fordømme andre.

Stormen sendte ham en mur af snertende sne i ansigtet. Han var nået til udkanten af skoven. Han ravede halvt blændet nogle skridt videre og gik i læ bag en tyk, gammel eg, hvor han gned sne fra bryn og øjne og stirrede ned mod gården ved fjorden, hvis omrids

svagt kunne skimtes gennem sne og skumring.

Mens han stod i læet bag træet, gled skumringen over i nattens første mørke. Han kneb øjne og stirrede. Han havde set et par glimt af ild flakke i mørket nede ad den kant, hvor gården lå. - Der var de igen. - Nu var der flere. - Det så ud, som gik der en flok med fakler rundt dernede. - Ja, nu bevægede de sig op mod skoven! - Olle stirrede vantrø gennem mørket endnu nogle øjeblikke. Så følte han sig sikker i sin sag. - Det var folk, som gik op mod skoven med tændte fakler, og de levende prikker af ild bevægede sig netop op mod det sted i skovbrynet, hvor han stod og klemte sig ind mod træet.

- Hvad var der mon på færde? Havde gamle Inger mon fortalt Hvidbjørn noget? - Hun var jo synsk og kunne se og høre, hvad andre tænkte og lagde planer om! - Faklerne kom nærmere. Sært så deres blafrende ild ud i snefog og mørke. - Der blev råbt noget! - Olle lyttede, men kunne ikke opfange ordene, som blev revet med af stormen. - Nej, det gik ikke an at blive stående her. - De ville ikke kunne undgå at opdage ham!

Olle trak kappen tættere om sig, vendte ryggen til fjorden og masede ind gennem et sneet hasselkrat.

Hvorfor sad Hvidbjørn og hans folk ikke inden døre i det vejr? - Spørgsmålet kværnede rundt i hans hjerne uden at kunne finde noget svar. - Når de gik ud i den slags vejr, havde de sikkert så gode grunde, at de ikke ville vende tilbage med det første - og hvad var der vel ved at brænde gården af, når Hvidbjørn ikke var hjemme? - Han måtte vente med sin

hævn til en anden nat. - Nu måtte han haste tilbage til sit skjul i mosen, før han løb på folkene fra gården! - Havde han ventet et helt år med sin hævn, kunne han vel også vente nogle få dage mere.

Vinden piskede ham i ryggen og bar lyden af råb med sig. Han kunne stadig ikke skelne, hvad der blev råbt, men stemmerne var kommet en del tættere på ham. Han vadede ind gennem sneen mellem krat og træer.

Han var forstumlet over, at hans planer så uventet var blevet kulkastet. Fra tid til anden blev han stående og lyttede. Faklernes ild kunne han ikke se noget sted, blændet som han var af sneen, men nu blev lyden af stemmerne svagere og svagere. - Han følte sig mere tryk, og hans tanker søgte tilbage til de vante baner. - Hvad kunne vel drive Hvidbjørn og hans folk ud i en nat som denne? - Hvorfor..?

Pludselig gled grunden under ham bort. Han fik et hårdt snert over den ene kind. Han skreg og greb for sig i blinde, og så jog en flængende smerte gennem hans ene skulder, og et dumpt stød rystede hans krop.

Han rejste sig forstumlet og stirrede ind i et svimlende mørke. Kun

oppe over sit hoved kunne han skimte noget, der var lysere i tonen. Han ville rejse sig, men sank tilbage med et støn og tog sig til den venstre skulder. Hånden greb i noget varmt og vådt. Blodet løb fra hans skulder ned over hans arm.

Hans ene fod stødte mod noget hårdt. Han følte efter i mørket med sin højre hånd. - En pæl! - Han greb fat og trak sig op at stå. Lod hånden glide op ad pælen. Den var spidset til foroven. - I et rusk gik det op for ham, hvad der var sket. - Han var styrtet i en ulvegrav. - Et held for ham, at han ikke var blevet spiddet på en af gravens spidse pæle. - Men hvordan slap han op igen? - Sæt

nu, at Hvidbjørn eller en af hans folk kom til og lyste ned i graven med sin fakkell. - Han blev stiv i hele kroppen og lyttede anspændt. Hans hånd knugede hårdt om pælen. Han havde hørt en svag lyd fra et eller andet sted i mørket omkring sig. Han vendte og drejede hovedet og snuste. - Nej, han kunne ikke spore den ramme lugt af ulv - og heller ikke lugten af bjørn! - Han slap pælen og famlede om på ryggen, og i næste øjeblik stod han med sin økse i næven, rede til at slå fra sig.

Han stillede sig med ryggen op mod den kolde væg af jord lige under det hul, han havde lavet i det lag grene og mos, der havde dækket graven. Hans øjne flakke- de vagtsomt rundt i mørket, og alle hans sanser var spændt til det yderste.

Der var den igen! - Lyden kom et sted fra mørket ikke langt fra det sted, hvor han stod. Han studse- de. Det lød, som var der et men- neske hernede foruden ham selv. - Det lød som et barns klynken! »Er her nogen?« Han følte en sær angst ved lyden af sin egen stem- me. - Sæt det var en af de under- jordiske, der var faldet i graven! Nu blev den sagte klynken til høj og bange gråd. Hans øjne havde efterhånden vænnet sig så meget til mørket, at han takket være ly- den nu kunne skelne de tågede omrids af en lille skikkelse i gra- vens anden ende.

»Hvem er du?« spurgte han igen. »Gudrun!« Stemmen var våd af gråd og angst. »Gudrun - Hvid- bjørns pige.- Gode skov-vætte, gør mig ikke noget - gør mig ikke noget!«

Olle blev et kort øjeblik som lam- met af overraskelse. - Hvidbjørns lille datter! - Gudrun som havde »redet ranke« på hans knæ og pla- get ham for eventyr og historier. - Nu stod det pludselig klart for ham, hvorfor Hvidbjørn og hans folk var ude med fakler i nattens storm og sne. - De var selvfølge- lig ude for at lede efter Gudrun - og så skulle det blive ham, Olle, den fredløse, der fandt den, de søgte.

»Hvordan er du da kommet sådan af sted, bette Gudrun.« Han gjorde sin stemme så rolig, som han kunne.

»Jeg var ude for at finde kogler til mit egerne – og så kunne jeg ikke finde hjem – og så – så faldt jeg ned i graven her. – Lad mig slippe hjem, gode trolde!« Pigen begyndte igen at græde.

»Vær du kun rolig, min tøs. Jeg er ikke nogen trolde. – Jeg er selv faldet i graven. – Hold du bare op med at tude. – Nu må vi hellere se, hvordan vi skal slippe op igen!« – Mens Olle talte, fødtes de svage spirer til en ny plan i hans hoved. – Han kunne tage tøsen med sig og gemme hende et eller andet sted. Måske beholde hende og opdrage hende til at hade sin far.

»Kom her hen, min tøs!« Han løsnede den lange rem af dyreskind, som han altid havde på sig, surret flere gange om livet. »Ja, jeg er her. Kom bare!« Pigen famlede sig frygtsomt gennem mørket hen til ham, til de både kunne skimte og fornemme hinanden. »Er du kommet noget slemt til?« spurgte Olle.

»Nej – kun slået det ene ben lidt,« svarede pigen stadig med en kende frygt i stemmen. »Hvem er du? – Hvad har du der,«

»Jeg hedder Olle, hvis det ellers siger dig noget. – Jeg har en lang fangline her. Vi binder den ene ende af den om livet på dig. – Sådan. – Nu løfter jeg dig op, så du kan stå på mine skuldre, og ...!« Olle kneb munden hårdt sammen for ikke at stønne højt, da pigen satte foden på den sårede skulder. – »Kan du nå kanten af graven nu?«

»Ja – det tror jeg nok. – Ja, jeg kan!« Nu var angsten borte fra hendes stemme og afløst af

spænding og iver.

»Når du er oppe af graven, tager du fanglinen af og binder den godt fast til stammen af et træ – og så kaster du den frie ende af den ned til mig. – Har du forstået det!«

»Ja, Olle. – Nu er jeg oppe!«

Olle følte en sær glæde ved at høre hende sige hans navn. Det var længe siden, nogen havde gjort det med så megen iver og tillid i stemmen. – Men sæt nu, hun straks løb hjem og fortalte om ham og graven! – Nej, hun kunne ikke finde vej, og hun ville også være bange for at være alene i skoven efter det, der var sket for hende. – Nu puslede det der oppe, og nogle klumper sne og jord ramte ham i det opadvendte ansigt. Gudruns hoved kom til syne som en skygge mod den hvide sne, og fanglinen ramte ham i panden.

Han vikledes den nogle gange om sit højre håndled, greb hårdt fat med næven og forsøgte at løfte sig op og stemme fødderne mod gravens jordvæg. – Nej, det gik ikke på den måde. Smerterne i skulderen var for slemmе.

»Hvorfor kommer du ikke op, Olle?« råbte Gudrun.

»Jeg kan ikke,« stønnede Olle.

»Der er noget galt med min ene skulder!«

»Jeg løber hjem og henter far eller gamle Torkel!«

»Nej – nej, Gudrun,« råbte Olle.

»Bliv her, tøs. Du farer bare vild i sneen og stormen!« Olle prøvede igen at hale sig op, men sank snart tilbage i mørket, næsten lammet af smerter. – Skulle da alt mislykkes for ham i denne nat? – Var hans hævn dømt til at ende på denne ynkkelige måde?

»Ja, men hvad skal vi så gøre,« råbte Gudrun. »Hvorfor må jeg

ikke prøve at gå hjem. Det sner ikke så slemt mere?«

»Nej – du skal blive her, tøs!« Olle knugede fortvivlet sin raske hånd om linen. – Kunne han bare slippe op fra den grav, så kunne hævn og had for hans skyld fare, hvorhen de ville!

»Hvis du ikke kan nå, kan jeg da kaste grene og sne ned til dig. Så kan du stå op på det!« råbte Gudrun.

»Ja, min bette tøs. – Ja, gør det. – Du er en flink bette unge, er du!« Gudrun begyndte straks at kaste grene og sne ned i graven, og Olle samlede det hele i en bunke op ad væggen og trampede det fast til. – Det tog tid, inden han havde fået dyngen så høj, at han ved at stå på den kunne mave sig op over gravens kant.

Det brændte og dunkede i hans hoved, og han kunne næppe sanse noget andet end de frygtelige smerter i skulderen. Han ville rejse sig, men kom næppe op at stå, før han atter segnede om i sneen ved kanten af graven.

»Du er jo syg,« råbte Gudrun og tog fat i ham. »Åh, der er blod på din kost!«

Olle evnede ikke at sige noget. Han hørte kun svagt Gudruns stemme. Det susede for hans øren og flimrede for hans øjne, og pludselig hverken hørte eller så han mere.

»Kom, Inger. – Nu vågner han!« Olle kendte den stemme. Han åbnede øjnene helt og stirrede ind i Gudruns ansigt. Hun smilede usikkert, men havde glade øjne.

»Nå, så klarer han sig nok!«

Den stemme kendte Olle også. Det var gamle Ingers. – Jamen, så måtte han jo være på Hvidbjørns gård. – Jamen – det –! Han løfte-

de hovedet og sank tilbage med et højt støn.

»Næh, nu skal du bare ligge roligt, Olle!« Gamle Ingers rynkede ansigt dukkede ind i hans synsfelt. »Den skulder, du har rodet dig til, går man ikke langvejs med!«

Det varede noget, før Olle fik sammenhæng i tid og sted og begivenheder. – Der var gået to dage og to nætter, siden han og Gudrun havde mødt hinanden i ulvegraven. Gudrun fortalte ham, at hun var løbet gennem skoven og havde mødt gamle Torkel, der sammen med de andre var ude for at lede efter hende. Torkel havde kaldt far og de andre til sig. Far var gået hjem med friende. De andre var gået til ulvegraven, hvor de havde hentet Olle, og så havde gamle Inger vasket og plejet ham siden.

Hen under aften kom Hvidbjørn ind i kammeret, hvor han lå. Han tog Olles raske hånd og trykkede den.

»Tøsen har fortalt mig om, hvad der skete i skoven. Tak for det, Olle!«

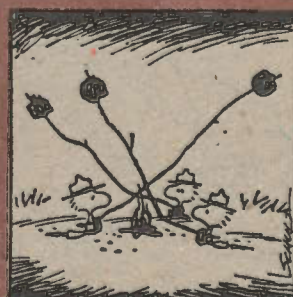
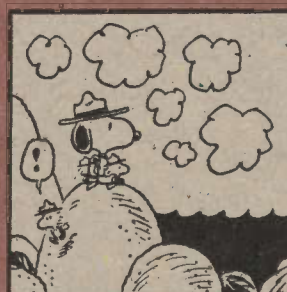
»Jah – men det er vel snarere mig, der skal takke tøsen,« mente Olle.

»Jeg havde ellers ikke drømt om, at du skulle takke mig for noget.«

»Den drøm har jeg heller ikke haft,« svarede Hvidbjørn. »I alt fald ikke før tøsen dér pludselig vendte tilbage og gav mig den. – Du tog et liv, og du gav et liv, så nu må vores regne-bræt vel være gjort op. – Gamle Inger mener, du kan komme oven senge til midvinterfesten!«

Mere snak blev der ikke ud af det. Stilheden klarede resten, mens det flakkende skær fra tranlampen på bordet svøbte sig om de to mænd og deres afsluttede regnskab.

RADISERNE af SCHULZ

VAND

Af Børge Jensen . Tegning Leo Westberg Rasmussen

Vi skal snakke lidt om vand. Du tror måske ikke, der er så meget at snakke om, men vand er nu noget helt usædvanligt – og dertil særdeles betydningsfuldt.

For det første, så er der vand i næsten alt; du og jeg indeholder selv en masse vand, faktisk omkring 60 % af vor totalvægt. Det vil sige, at i et normalt, voksent menneske er der mellem 35 og 60 kilo vand. – Og vort behov for stadig tilførsel af vand er så stærkt, at vi simpelthen dør, hvis vi ikke får noget at drikke i 8 dage.

Men vi sejler jo også på det: Over to trediedele af Jordens overflade er dækket af vand. Der er så meget vand på Jorden, at hvis det var jævnt fordelt over hele jordoverfladen, så ville det danne et ca. 2500 meter tykt lag, 2 1/2 kilometer! Når vi nu er i gang med de store tal, så kan du også lige få at vide, at man anslår den samlede

mængde vand på Jorden til omkring 1360 millioner kubikkilometer (til eftertanke for de talglade: 1 kubikkilometer = 1 milliard kubikmeter).

Vi kender vandet i 3 hovedformer: som væske, fast stof og som luftart, men vi træffer det i langt flere skikkelser: som is, sne og rim, som hagl, regnvand og dug, som tåge, dis og vanddamp.

Man kan sige, at vand koger ved 100° Celsius og fryser til is ved 0°, men det er egentlig mere korrekt at sige, at Celciusskalaen er fastlagt sådan, at 0 grader kalder man den temperatur, ved hvilken vand fryser, mens 100 grader er fastlagt som den temperatur, ved hvilken det rene vand koger og antager dampformen.

Vand er tungest ved +4° C. Dette betyder, at såvel is som varmere vand lægger sig øverst i det kolde vand, hvis det er i nogenlunde ro. Dette er grunden til, at vandet fryser til is i overfladen, og at isbjerge flyder i vandskorpen. Her har du også forklaringen på, at det er så farligt at bade i mængelgrave og stille søer, selv på meget varme sommerdage: I det stillestående vand er kun det øverste lag opvarmet, mens det lidt længere nede er iskoldt. Kommer man ned i det iskolde vand, får man let krampe og risikerer at drukne.

En anden ting, som bør nævnes, er, at vand næsten ikke kan trykkes sammen. Det dybe vand i havet vil altså naturligt nok være under stort tryk af den overliggende vandsøjle, men det bli'r ikke trykket sammen og bli'r altså ikke lavet til »tættere« vand: Et lille jernsøm, som tabes i havet, vil altså falde helt til bunds selv på 10.000 meter vand, og en fisk, som er bygget til det store tryk på bunden, svømmer lige så let gennem det dybe vand, som en torskgør det på få meter vand.

Vand har en stor varmfylde. Man kan populært sige, at vand holder godt på varmen (og altså også på kulden).

Dette forhold udnyttes i vore centralvarmeanlæg. Fyret opvarmer anlæggets vand, som så cirkulerer gennem husets radiatorer og afgiver sin varme lidt efter lidt, hvorpå det vender tilbage til fyret og varmes op igen. Hvis vandet ikke holdt på varmen, ville den første radiator blive koghed og alle de andre forblive iskolde.

Men vi kender til det samme forhold i en langt større sammen-

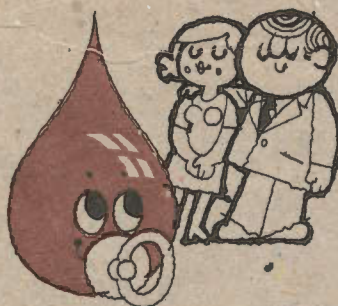

hæng: Jeg tænker her på Golfstrømmen, som leder varmt vand fra ækvatoriale havområder op gennem Atlanten og langs Vesteuropas og Skandinavien's Atlanterhavskyst. Denne lune havstrøm fører så megen varme med sig, at den mildner vort klima i et omfang, så planter kan gro her, og mennesker derfor kan bo her. Uden Golfstrømmen måtte man vente et arktisk klima som i Alaska og Sibirien.

Mange andre af vandets egenskaber kunne nævnes, men lad os slutte med dets evne til at opløse såvel faste stoffer som luftarter.

At nogle faste stoffer kan opløses, ved enhver, som bruger sukker i kaffen. De fleste har nok opdaget, at varm kaffe opløser sukkeret bedre end kold kaffe.

Når det gælder luftarters opløselighed, så er forholdet imidlertid omvendt: Koldt vand opløser

luftarter bedre end varmt vand. Ilt optages således godt i koldt vand, men dårligt i lunere vand. Fisk såvel som deres levende føde skal bruge ilt for at leve. Heri har du forklaringen på, at de kolde havområder er langt mere fiskerige end de lunere vande. Hvad består vand mon af?

Jå, de gamle grækere anså vandet for et »urstof«, som sammen med ild, jord og luft udgjorde de fire »elementer«, hvorefter alting bestod.

Denne teori med vandet som et udeleligt urstof regnede de fleste med; indtil man for et par hundrede år siden fandt ud af, at vand er en kemisk forbindelse af de to luftarter ilt og brint.

Nu ved vi, at hvis man sætter en stærk elektrisk strøm gennem vand, så splittes det ad i ilt og brint. Omvendt kan man dele 2 rumdele ilt med 1 rumdel brint og sætte ild til. Blandingen – som af gode grunde kaldes knaldgas – vil da indgå en kemisk forbindelse under en eksplosion, og resultatet bli'r vand.

Med vand har vi mennesker det ligesom kærlige forældre har det med deres elskede afkom: man har mange bekymringer af dem, og man har mange glæder af dem – men man kan under ingen omstændigheder undvære dem.

At vandet i sin frosne form kan gi' os mange problemer og vanskeligheder, det vil enhver skrive under på, som oplevede sidste vinter: Snefald, som lammede tog- og biltrafik i mange dage og afskar tusindvis af huse fra omverdenen. Is, som knækkede elledninger, og som overisede skibe til synkegrænsen. Og tilisning af veje og gader, så de blev umulige at færdes på. Dertil mængder af frostsprængte vandrør med alle de ubehagelige følger, som det kan gi'.

Og de tilsvarende glæder får man lige så let øje på. Forestil dig blot et glas iskoldt vand, når tørsten er størst – eller tænk på et køligt bad ved Dueoddes milevide sandstrand en sitrende varm juledag. Tænk på et varmt bad, når du kommer kold og forfrosen hjem en mørk vinterdag – eller på en mild og blid sommerregn efter 5 dages tør hede. Så vil du indrømme, at vand gi'r os mange glæder.

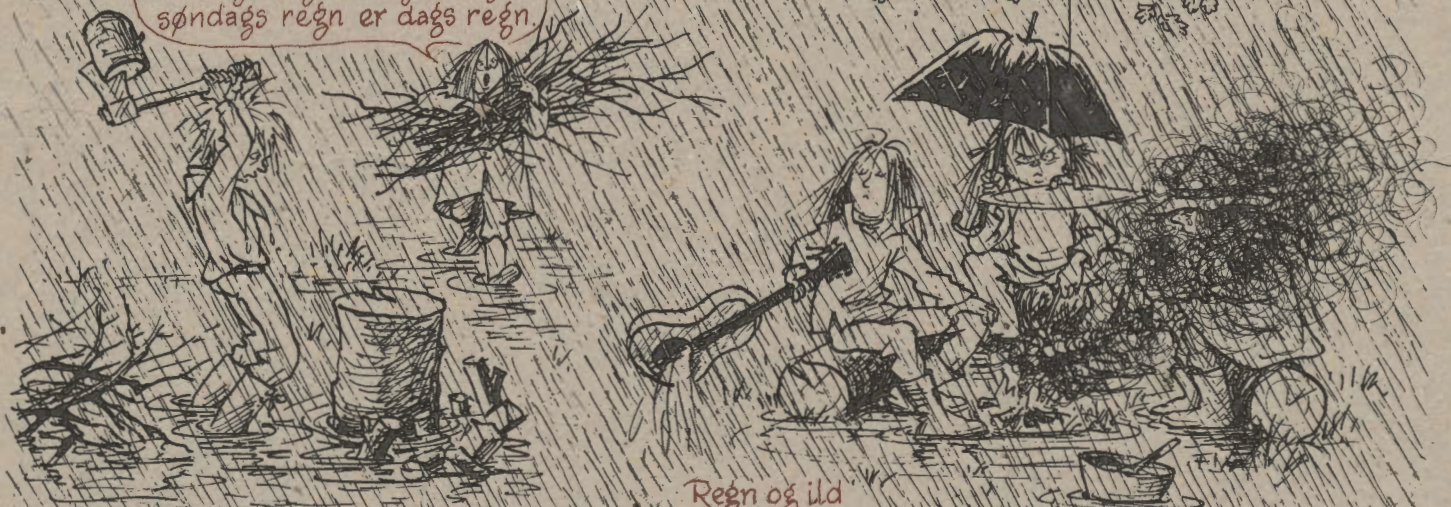

Desværre tyder alting på, at vi får svært ved at skaffe os tilstrækkeligt med rent vand i de kommende år. Dels bruger det moderne samfund enorme mængder vand til sin industri og til sine forkælede borgere. Men samtidig har vi ikke været tilstrækkeligt opmærksomme på risikoen for forurening af grundvand, vandløb og mindre farvande.

Vi må derfor nok indstille os på at tænke i nye baner med hensyn til en del af vor fremtids vandforsyning. Vi er jo allerede mange, som ved Irmas frysediske har smilet over, at man kan købe velbevaret grønlandsk indlandsis, og er dette et kuriosum, så er det en kendsgerning, at der foregår et energisk forsøgsarbejde med at billiggøre afsaltning af havvand. Værdien af dette forsøgsarbejde forstås egentlig først rigtig, når man får at vide, at over 97 % af jordens vand findes i verdenshavene. Sideløbende hermed beskæftiger man sig seriøst med tanken om at bugserer isbjerge fra Antarktis til tætbeboede egne for på den måde at skaffe nye drikkevandsforsyninger. Det bli'r spændende at se, hvad fremtiden vil bringe.

Erfaringer hentet fra
DEN DANSKE SOMMER's
lejrLiv

Mandags regn er uges regn,
søndags regn er dags regn.

Regn og ild
er bedre at se på
end at være i.

Regnvejr fra sydøst
og kællingesladder holder aldrig op.

Det er i regnvejr bedst at gøre, som
de gør på falster — der lader man det
regne, til det holder op igen!

KYLLINGER OG SVALER

Af Annesofie Hermann

For mange år siden havde vi til et dansk spejderstævne besøg af grevinde Estelle Bernadotte, der arbejdede for spejderne gennem aktivitet i Pigespejdernes Verdenskomité. Hun gav den meget enkle forklaring på, hvad det er at være spejder: »Det er at se, at der er et arbejde, der skal gøres, og det er mig, der skal gøre det. Det kan være en opvask på et køkkenbord, ja den skal bare vaskes op. Nogle børn står på et gadehjørne og har brug for, at nogen tager dem med ind i en leg – noget skal gøres, og det er mig, der skal gøre det!«

Ja, det kan være små ting, der skal gøres, det kan være større og helt store. Og vore evner er jo forskellige, nogen kan udrette mere end andre.

Gennem aviser, ugeblade og fjernsyn får vi alle uhyggeligt meget at vide om al den nød, der er i verden: sult, sygdom, racisme, resultater af krig, jordskælv og oversvømmelser. Ja, vi kan nemt nævne mere. Det er så meget, at vi nemt bliver sløvede – for når det er så galt for så mange og så

langt væk ... ja, så er der måske nok noget, der skal gøres – men det kan vel ikke være vort problem?

Bortset fra, hvad vi føler, når vi ser billederne og læser om elendighederne og måske nok fårgjort lidt ved det, så er der jo også det at tænke på, at hvis vi ikke tager »Fremtiden i vore hænder«, som en ny forening hedder – ja, så bliver der måske en dag inden for længe slet ingen fremtid, slet ingen dage.

Men der er da heldigvis mange mennesker, der tager en opgave op, stor eller lille, og gode hjælpeorganisationer, der tager sig af et hjørne af verden, hvor der skal gøres noget nu og i morgen. Sidste år fortalte vi om Spejderhjelpsarbejdet på Maldiverne og om Pindstrupcentret.

I år har vi valgt at fortælle om to ligeså forskelligartede former for hjælpearbejde, hvor Du og jeg, ja, *både* Du og jeg, kan være med på en eller anden måde.

Vi har valgt »Svalerne« og »Kyllingerne« (i Sudan-Projektet).

SVALERNE

1. Svalerne arbejder i år intenst i Sherpur i Bangladesh. Billedet viser en meget ung krigsenke med sit lille nøgne barn. Det er Svalernes idé her at oparbejde et jute-håndværk.

2. Til det store Sherpur-Projekt hører også vaccinationer mod kolera.

3. - og så herhjemme: vi ser ind i Svalernes butik i København, hvor der sælges batik og jutevarer fra Indien og Bangladesh.

4. Der er altid run på Odense lokalafdelings genbrugsbutik.

SVALERNE er en forening, der blev startet på Abbé Pierres ideer om, at først hjælper man dem, der lider *mest*, og den hjælp, man kommer med, skal hjælpe de usselte stillede til at komme i gang selv - altså hjælp til selvhjælp. SVALERNE har hovedkontor i København (Østerbrogade 49, 2100 Ø). Rundt om i landet har de lokalafdelinger, som arbejder på forskellig måde: nogen arrangerer salgs-udstillinger af smykker og brugsgenstande fremstillet i u-lande. Andre prøver gennem foredragsvirksomhed at få folk med i hjælpe-ideen, f. eks. ved at tegne fadderskaber, dvs. påtage sig gennem månedlige bidrag at hjælpe til, at et barn et sted i verden helbredes eller måske kommer i skole. Så er der genbrugsbutikkerne, hvor gamle ting gøres i stand og sælges til fordel for et fattigt land. Mange steder laver man studiekredse omkring emnet - især har der været megen interesse for *det* i børneåret. Og så er der jo endelig klunserlejerne! I velfærdslandene (Danmark er forresten det syvende rigeste land i verden...) smides der jo ustandselig meget væk, fordi noget andet er blevet »in« - det samler klunserne på affaldspladserne, kasserede møbler bliver gjort i stand og solgt, anvendelige dele af vaskemaskiner, køleskabe osv. tages ud, efterses, sælges. SVALERNE er selv kede af, at 23,8 % af det de får ind, går til administration - til gengæld er de helt sikre på, at deres indtægter virkelig kommer derhen, hvor der er brug for dem!

Ja, og så er der KYLLINGERNE (Project-Sudan).

Mange spejdere har d. 22. februar en dag, hvor de ikke bare *tænker* særligt på spejdere i lande langt væk – men også kommer med bidrag, 25-ører, enkroner til hjælpearbejde. Ældgamle ledere betaler en krone for hvert spejderår – og se *det* giver jo noget i kasserne. Mange af disse kronestykker kom Sudanspejderne til gode: de havde fået den idé, at der kunne ligge en indtægt i en hønsefarm. Danske spejdere i arbejdslejlighed med sudanesiske byggede »farmen«. (Pengene slog ikke til, så DANIDA, Udenrigsministeriets hjælpeorganisation hjalp i sidste ende). Farmen består nu af 6 huse til kyllinger og høns, rugemaskiner, foderblandingsmaskiner osv. Der er lagt rør til kunstvandingsanlæg – så der også kan dyrkes græs og foder til dyrene på stedet.

Da alt det ydre var færdigt, lod slagordet herhjemme: Køb en kylling for en tier! Patruljer, grupper, bander købte kyllinger – og der blev sendt i alt 2500 – de ældste af dem lægger nu under stolt kaglen de æg, der går i rugemaskinerne!

På farmen afholdes kurser for unge, der lærer at dyrke jorden og skabe nye farme.

Det hele startede midt i et stykke ørken, og nu er der grønt og frodigt. Ideen var rigtig, og det må kunne lade sig gøre at hjælpe andre sudanesiske igang. Nu er slagordet: Køb en mursten for en tier!

Der er noget, der skal gøres – og du kan gøre noget af det.

5.

7.

9.

KYLLINGERNE

5.

16 uger efter er kyllingerne blevet store og samler sig om fodertruget.

6.

8.

7.

Det første hold kyllinger er ankommet fra lufthavnen til farmen. Vi ser den ene af de seks bygninger, som udgør helheden.

9.

Kyllingerne pakkes ud og anbringes i den kunstige kyllingemoder.

6.

Danske og sudanesiske spejdere støber fundamenterne til farmen.

8.

Rør til kunstvandingsanlægget lægges til rette. Vandet tages fra floden, den blå Nil og pumpes op med en pumpe, der er anbragt i flodlejet.

»Penge,« sagde gamle Farmor, »det er noget man har – og det er ikke noget, man taler om!« Og Farmor ved meget om den slags. Når vi sidder grimt ved bordet, fortæller hun om, hvordan hun og hendes søster i lang tid skulle sidde med en sølvske under hver arm (naturligvis sølvske), når de spiste for at lære ikke at »stritte med albuerne«. Vi lyttede også tit til, hvordan man altid skulle takke for en invitation, »inden der var gået 24 timer«, (de havde vel ikke poststrejker den gang?), og når man kom hjem fra et selskab, skulle

voksne, ihvertfald i mellemgenerationen var sammen, talte de jo ikke om andet end skatter, oms og moms – og hvor synd det var netop for dem, at regeringen var så dum!

Ja, og hvis vi i de to patruljer, der arbejder sammen, Palles og min, Mågerne og Ternerne, ikke taler om, hvor vi skal få penge fra til telte og engangsspiestik – eller hvad – så gad vi da nok se, hvor vi endte. Ja, så kan vi måske sidde med vore spisebestik under armene og spise røde pølser og franske kartofler og få nette manerer ... men intet telt til sommer-

Jamen, uden reklame går det slet ikke ...

Af Bølle . Tegning Mette Brahm Lauritsen

man omgående skrive f.eks. »Næppe hjemkommen iler jeg med at udføre den mig kærkomne pligt at takke Dem, fru N. N. ... osv.« Men det med pengene, man ikke talte om, hørte vi tit om, også nu hvor Palle og jeg havde siddet og snakket om, hvad vi skulle gøre ved de ikke bare slunkne, men helt tomme patrulje-cigarkasser. Når vi så fik at vide fra Farmors hjørne – (åh, vi elskede hende højt, hun var så sød) at sådan noget talte man ikke om, ja så måtte vi jo undre os og spørge hinanden på vejen hjem, om Farmor ikke havde haft held med sine opdragelsesmetoder, for så snart de

turen! De andre patruljer både hos drenge og piger og m/k (ja, vi er en storby med alle muligheder) lever fedt af bøder. Man betaler bøde for ikke at møde »reglementeret« påklædt, og ingen gør det nu om dage, ja måske ved de ikke, hvad en uniform er? – ja, så skal det give en del. Så betaler man for at komme for sent, og det gør alle, drengene skal spille fodbold lige snært op ad patruljemødet, pigerne skal lige fnise lidt på hjørnet – det skal også give en del.

Ja egentlig synes Palle og jeg, at Mågerne og Ternerne – ja, hvordan skal jeg udtrykke det? »hvis

jeg må sige det på den måde« ikke kan lide at leve fedt af noget slapt, negativt – som vi synes er ligesom lidt umoralsk? – ja, så må vi jo finde på nogle »alternativer«.

Vi måtte klare os på anden måde – vi bestemte os for at være med i den almindelige julevelgørenhed på Torvet I. søndag i advent. I vores by tænder vi juletræet den dag. Frelsens Hær spiller juletoner på blanke horn, milde gamle damer rasler med bøsser for Ensomme Gamles Juleglæde, og nogle af vore flinke mødre bager æbleskiver og sælger dem til fordel for u-lande.

Så praktisk går Tinas have ned til eller ud til Torvet, hvor alt dette foregår, og vi måtte godt bruge haven, sagde hendes rare forældre, blot vi ikke brændte den i luer eller ødelagde rhododendron'erne. Vi ville så lave julemesse-udsalg. Vi havde sjove møder sammen med drengene, og vi klippede, og vi klistrede med epoxy og uden gift, vi syede, vi strikkede, vi malede – ja alt det, vi alle ved, vanter, muffediser, bogmærker, dekorerede tændstikker, duppeditter og dippedutter. Lige op under adventsdagen kom én i tanker om, at det ville være fint, om vi bagte honninghjerter – og det gjorde vi så, men man skal have års øvelse i at lave et smukt hjerte og dekorere det pænt. »Års øvelse« havde vi ikke, slet ingen øvelse, men vi lavede honninghjerter med glasur, der rendte ned ad siderne og skævt siddende spejdermærkater af forskellig slags.

Og til aller-aller-sidst skulle vi polere røde æbler, binde en sløjfe på stilken og en grankvist – og lave juledekorationer. Sikke et

held man nu om dage ikke skal i skole om lørdagen! Vi arbejdede, så alle havde kulsorte negle af ler, og når man gik i seng med et træt smil om munden, klistrede man til sine lagner af harpiks.

Tuts far er vor bys »matador«, (se venligst fjernsynsserien), og hun har talent for handel. Oliver's far er redaktør og ville tage en reklame gratis. Det overlod vi så til de to fagfolk. »Skulle vi ikke lige se, hvad de laver?« mumlede en i et frikvarter, men jeg var så optaget af noget, jeg lige havde set om at dekorere lys, som vi kunne nå at få med, at jeg ikke svarede.

Kort før den vigtige dag kunne man se en flot annonce i avisen: Har De næse for forretning? Besøg da Mågerne og Ternerne udsalg på søndag og få den snydt! Alle fór over Tut og Oliver næste dag i skolen. Men de tog det roligt, og Tut spurgte overlegent: »Tror I folk ville falde i svime af henrykkelse, hvis der stod i avisen: Støt Måger og Terner, køb en lille nusset tændstikæske eller et nyttigt bogmærke – så støtter De et pænt arbejde.«

Vi må indrømme, at det lød ikke flænsende ophidsende, og sandt at sige oplevede vi flere gange op mod søndagen, at folk sagde til os: »Vi skal nok komme og få næsen snydt på søndag!«

Ja, de sagde det på sådan en sød måde, hvis I forstår, hvad jeg mener?

Søndag formiddag gik jo så med at forvandle Tinas families baghave til et marked. I havens gamle træer hang nu liljer og kløvere og hjerter – desværre krøllede de så sært i vintertågerne senere, men de så godt ud om formiddagen. I et telt stod ved åbningstid Peter med kridhvidt forklæde –

så længe det varede – og solgte honninghjerter. Han tog dem med en tang, så de var »uberørte af menneskehånd«. Vi fik senere på ugen ros af skolens madlavningspædagog, fordi »vi havde taget så godt ved«. Men venner og ærede læsere, kan I ælte og røre en honningkagedej og pynte med glasur og mærkater, uden at produktet er berørt af menneskehånd???

Det var et tilfælde, at Gemse og Frederik var sat sammen om arbejdet med at sælge de pudsede røde æbler med bånd og gran-kvist »bag øret«. De er lige for-fumrede og kan ikke regne, men det gjorde kun, at folk sagde: »Skidt – jeg skal ikke have noget tilbage på min tokrone!« De havde mere i kassen, end de strengt regulatrisk burde have haft, da vi lukkede!

Under et par haveparasoller solgtes husflid af Tut og hjælpere. Hun betog os alle ved at medbringe en kasse med byttepenge! Hun havde desuden en flot måde, hvorpå hun kunne udslynge: ét bogmærke koster 1,25, men køber De to, får De dem for tre kroner! – Hun bliver finansminister en dag. Jamen se nu kommer vi til det, som virkelig gav pote! I havens æld-sammenfaldelige-gamle lysthus solgte Tiger og Baloo juledekorationerne. Tiger, som er god til at male, ville lave et skilt. Men lige før åbningen af det udsalg, der skulle skaffe os økonomisk rygdækning for nyttige indkøb, viste det sig, Tiger havde glemt sit skilt – afsted fór han og Baloo, og mens vi andre tændte havegrillen, hvor folk kunne varme decemberkolde fingre – (oh, despejderetænkerogså på alting) – og gamle pastor Hansen som-

metider ramte mikrofonen med sin adventstale og sommetider slet ikke – hamrede Tiger sit skilt op med så store søm, at det lød, som om det gamle lysthus faldt sammen som pindebrænde.

Vi har stort set rare folk i vores lille by. Vi så dem gå rundt, mens de fem snefnug faldt og ramte gamle pastor Hansens hat – lægge noget i de milde koners raslebøsser og med forsigtige fingre

spise de velgørende æbleskiver. Og de strømmede også til Tinas have – alle ville have »snydt næsen« ha ha ha ha. – Men som de gik ud, var de endnu mere muntre, nogen lo højt, nogen krummede sammen i fnis, alle var ihvertfald meget opmuntrede!

Det var først, da vor dansklærer skubbede til mig med håndtaget af sin stok og sagde: »– jamen nu strammer I den vist lige en tak for

meget!« at jeg så, der oven over lysthuset stod med flammerøde bogstaver på himmelblå grund: **DE KAN IKKE UNDVÆRE EN JULEDEPRESSION TIL 5 KRONER.**

Hold da helt ferie!

Men alle depressioner og alle honninghjerter-uberørt-af-menneskehånd blev udsolgt, og den såkaldte husflid ... ja kun et lille nusset bogmærke krummede sig sammen i det vintervisne græs. Jeg kan ikke fordrage at være til grin og spurgte forbitret Tiger, hvad ideen var med sådan et skilt? Han snoede sig og drejede sig på en lidet tigeragtig måde ... ja, han var jo ordblind, og han troede helt bestemt ... og mens jeg stod og ikke vidste, om jeg kunne lide at tjene på, at nogen var ordblinde ... kom grønthandleren luntende: ja, han ville gerne købe det der skilt for 50 kr. Det fik han, men nu var det jo ikke så vittigt mere. Man skal ikke bruge den samme kluntede vittighed to gange!

Farmor havde besøgt vort juleudsalg og var meget glad ved, at honningkagerne blev udleveret med tang, og flere af håndarbejderne havde været rigtig nydelige, men vi burde huske »at pressningen gør det halve«.

Og vi sad og hang ved hendes søndagsmiddagsbord, jeg er lige ved at tro, at Palle havde albuerne på bordet!

»Fortæl mig,« sagde den lille fine dame, som vi elskede højt: »hvor meget fik I ind ved det julesalg?« Midt under søndagsmiddagen, første søndag i advent – ja nu beder jeg jer! i et net hjem, hvor penge er noget, man har, noget, man ikke taler om!

Fugle ude og inde

Af Ulla Thorup og Henning Aardestrup

I julen er mange mennesker så rare, at de hænger korneg ud til fuglene.

Har du tænkt på, at der måske er mere fugleføde i et stort bundt birsekolber end i et neg?

Hvordan mon de fugle, som du har vænnet til foder i julen, klarer sig resten af vinteren?

Fortsæt med fuglefodringen også efter december måned - det vil både du og fuglene kunne få glæde af.

Imens du holder øje med din foderplads inde fra stuen, kan du fremstille fugle til pynt inden-dørs.

Nogle tips om fuglefodring:

1. Er du først begyndt at fodre fugle, må du lægge foder ud hver dag, indtil fuglene selv kan finde egnet føde.
2. Et foderbræt må være anbragt, så katten ikke kan liste sig ind på fuglene.
3. Læg frisk foder ud hver dag, men fjern først de gamle rester.
4. Velegnet foder:
Hirsekolber, hampefrø og solsikkekerner.
Tørt smuldret franskrød.
Kogte ben med kødrester.
Til mejser: Rå oksetalg.
Kornrester fra stuefugle.

I vinduet hænger en guldfugl.
Lim to ark guldpapir sammen og klip en stor fugl.
Klip et æggeformet hul i den store fugl. Hullet skal være så stort, at den lille fugl kan hænge frit indeni.
Klip den lille fugl ud og hæng den op i en sytråd, som fastgøres både foroven og forneden.
Hvis du er fingernem, kan du også klippe hul i den lille fugl og indeni den anbringe en lillebitte fugl – også ophængt i en sytråd.

På juletræet er der pyntet smukt med hvide fugle, der har foldede vinger med klip.

Den lille fugl klippes i hvidt karton.

Skær en vandret revne i fuglen på lidt mere end 1 cm.

Fold et tyndt stykke papir, 8×8 cm, i 1 cm brede folder.

Buk viften sammen på midten og klip mønster. Ret viften ud igen og stik den ind i revnen, du har klippet i fuglen.

Gør til sidst vingen fast med lidt tape.

Hvis du har et sted, hvor du må skære et par pæne grene af, kan du bruge dem til at hænge fugle på.

Klip små fugle i en festlig farvepapir (helst med farve på begge sider).

Lav med en hobby-kniv forskellige mønstre i dine fugle.

Husk et tykt underlag af pap at skære på.

I andre fugle kan du lave mønstre med en hultang eller en hullemaskine.

Hvis papiret ikke er særlig tykt, kan du lave foldeklip i nogle fugle.

Anbring dine grene i en vase og hæng fuglene op ved hjælp af lidt sytråd.

Når alt er pænt og pyntet inden-dørs, må vi have en fugl på døren, der kan byde venner og bekendte velkommen.

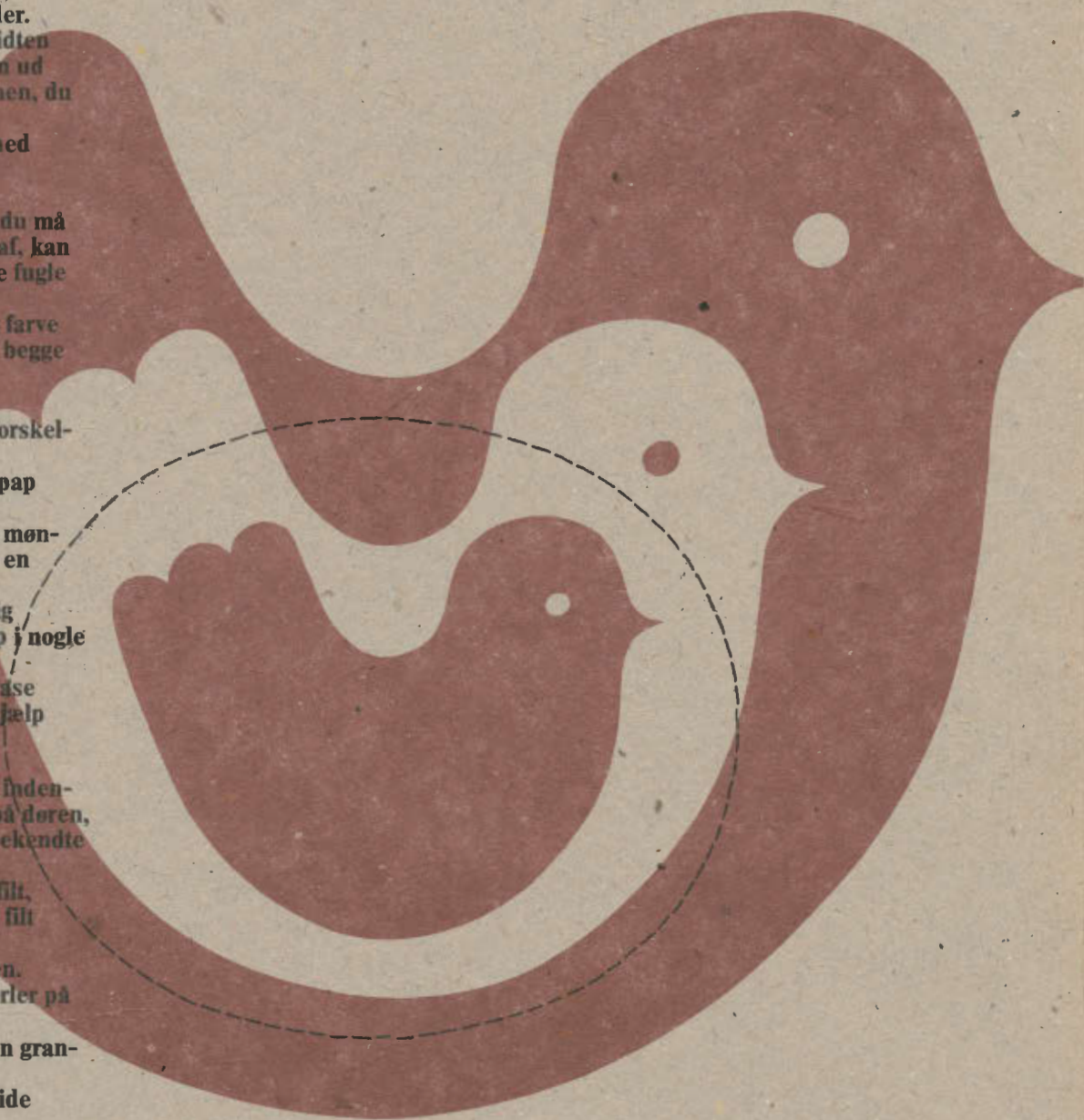
Klip den store fugl i rødt filt, den mellemstore i orange filt og den lille i rødt filt.

De tre fugle limes sammen.

Derefter limes små træperler på til pynt. (Se tegningen).

Den færdige fugl sys på en gran-kvist og sættes på døren.

Skabelonerne på denne side bruges til alle fugle.

Lege fra hele verden

Mange af de populæreste lege I kender, leges af børn over hele jorden. Blot indeholder de lokale variationer, som fortæller os om den kultur, de er blevet tilpasset.

På disse sider vil I kunne genkende lege og spil, som I selv leger her i **DANMARK**. Måske er her også nogle nye, som I kan få lyst til at lege.

Fælles for dem alle er, at de ting, der skal bruges i legen, ikke er dyre, men lette at få fat i eller lave selv.

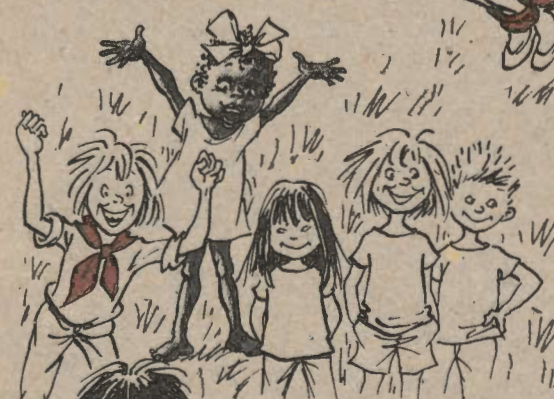
God fornøjelse, Lis.

SÆKKEVÆDELØB er en yndet leg udendørs. Det eneste der kræves er en sæk.

HUMPEVÆDELØB enkeltmands eller parvis, ertil lige så stor morskab for deltagere som for tilskuere. Men det er ikke helt så let, som I tror.

TOVTRÆKNING kan foregå med et langt tov og mange deltagere.

På **GRØNLAND** er der blot to deltagere, tovet er ganske kort med et træhåndtag i hver ende.

BRØ BRØ BRILLE stammer helt tilbage fra middelalderen. De to sider af broen repræsenterede det gode og det onde.

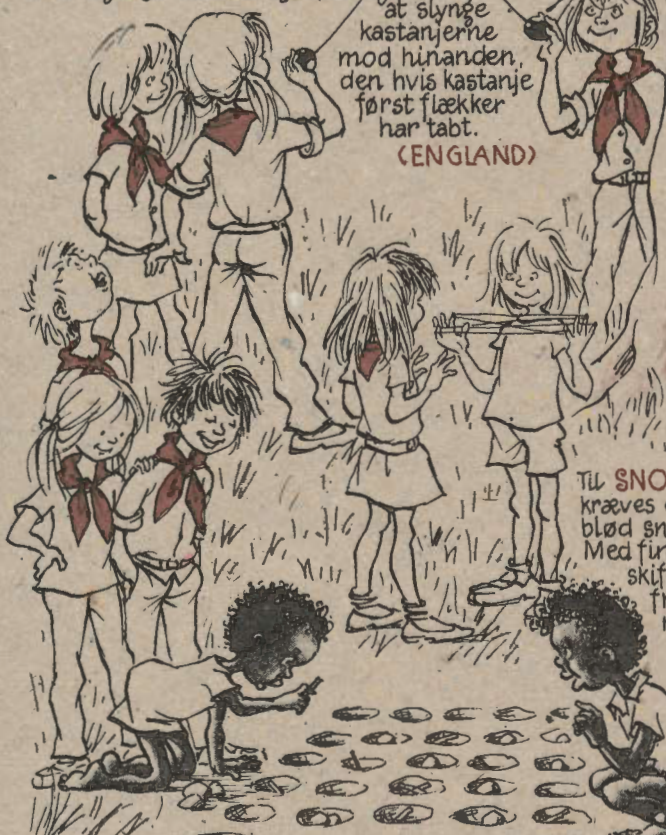

KASTANJELEG

Bor et hul i en kastanje, træk en snor igennem og slå knude på, man leger sammen to og to, det

gælder om at slynge kastanjerne mod hinanden, den hvis kastanje først flækker har tabt.

(ENGLAND)

TIL SNORELEG

kræves en 2 m lang blød snor. Med fingersnilde og fantasi skiftes i til at tage snoren fra hinanden, samtidig med at I laver nye figurer.

BIDE TIL BOLLE kan også leges på stytter, det gør de på JAVA

På en sandstrand kan I spille YOTE

grav 5x6 huller i sandet, hver af de to spillere har 12 brikker, henholdsvis sten og små pinde. De anbringes på skift i hullerne. Ved at hoppe over modstanderens brik og ned i et tomt hul har man erobret brikken. Der må kun "hoppes" i lige linie. Har man flere brikker i et hul, kan modstanderen ikke tage dem. (AFRIKA)

DOMINOSPIL kan du lave selv af træstykker med tegnestifter som her, hvor to drenge fra KINA spiller.

NØDDE- KNÆKKEREN

PÅ DENNE OG DE FØLGENDE SIDER
FINDER DU EN MASSE SJOVE OPGAVER.
PRØV OM DU KAN KNÆKKE SÅ MANGE
AF NØDDERNE, AT DU FÅR SAMLET
TILSTRÆKKELIGT MANGE AF DE SMÅ
NØDDER TIL AT DELTAGE I KONKURREN-
CEN OM DE FINE PRÆMIER.

LØSNINGERNE SKAL DU SKRIVE
PÅ SIDE 34.

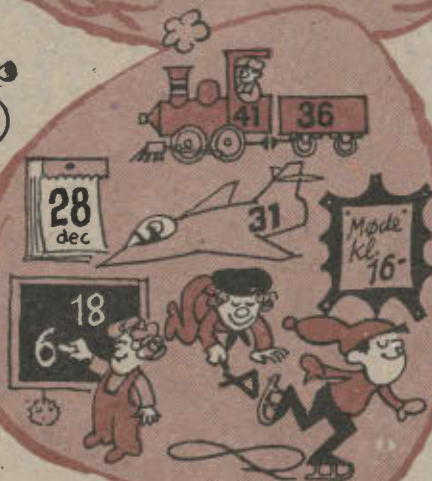
PÅ SIDE 33 KAN DU LÆSE
OM KONKURRENCEN.

① ●●●●●●●

I DEN FØRSTE "NØD" LIGGER 9 DRILAGTIGE
"KERNER". DE FEM AF DEM ER FORSKELLIGE, OG TO
PAR ER ENS. PRØV AT FINDE UD AF, HVILKE
TO PLUS TO, DER ER
ENS.

② ●●

HVILKE
TRE AF
TALLENE
GIVER
SAMMENLAGT
SUMMEN 50 ?

* HVILKET NUMMER HAR
DEN FLISE, DU ENDER PÅ,
NÅR DU STARTER VED STJERNEN?
DU MÅ BARE IKKE GÅ PÅ DE
SORTE FLISER.

③ ●●●●●

KAN DU
FINDE FIRE
TING, SOM GÅR
IGEN PÅ ALLE
TRE BILLEDER?

4

5

HVILKE LEGEMSDLE FÅR TEGNINGERNE DIG TIL AT TÆNKE PÅ, NÅR DU
FÅR AT VIDE AT NR. 5 ER "TÆNDER"?

6

FARVELÆG FELTERNE MED KRYDS I, SÅ DU
KAN SE, HVAD KRUSEDULLERNE GEMMER.

7

HER
SKAL DU
FINDE
FIRE
FUGLE-
NAVNE.

HER ER ET JORD-
STYKKE, SOM SKAL
DELES I FIRE LIGE STORE
STYKKER, DER ALLE HAR
SAMME FORM. MON DU KAN
KLARE DEN?

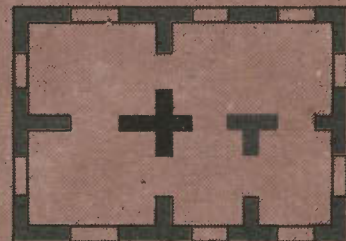

GENTAG DELINGEN
PÅ LØSNINGSSIDEN.

8

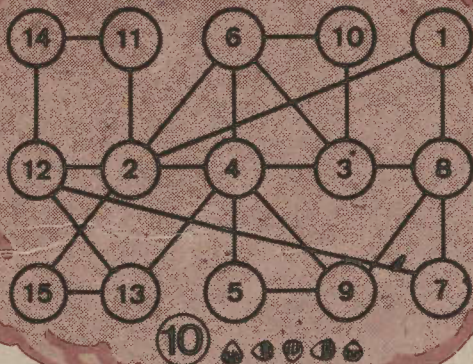

9

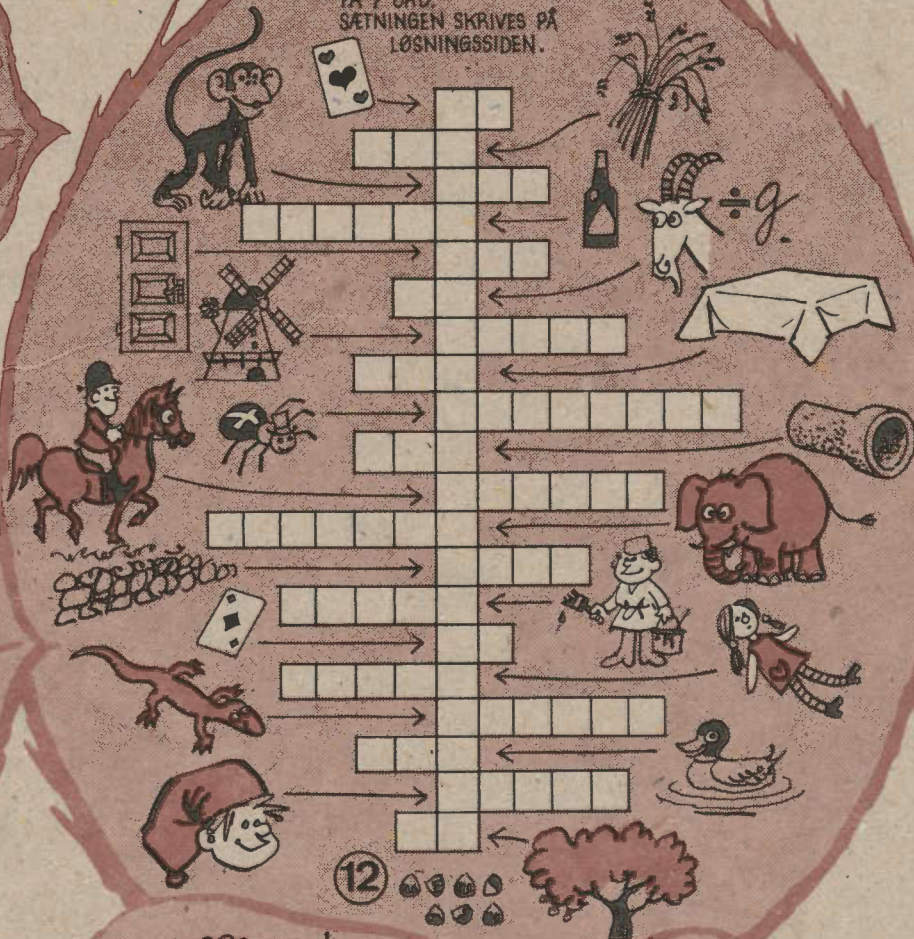

KAN DU GÅ GENNEM ALLE RUM OG
GENNEM ALLE VINDUER OG DØRE
UDEN AT KRYDSE DIN EGEN VEJ?

PÅ HVILKE VEJE SKAL DU GÅ,
NÅR DU FRA 1 TIL 15 SKAL PASSERE
TAL, DER TILSAMMEN GIVER 60?

NÅR DU HAR LØST REBUS-KRYDSEN,
SKAL DER LODRET STÅ EN SÆTNING
PÅ 7 ORD.
SÆTNINGEN SKRIVES PÅ
LØSNINGSSIDEN.

KAN DU SÆTTE BILLEDERNE SAMMEN TO OG TO,
SÅ DE DANNER NÅVNE PÅ TRE
JYDSKE BYER?

11

12

HER GEMMER SIG TO
NATIONALITETER. HVILKE?

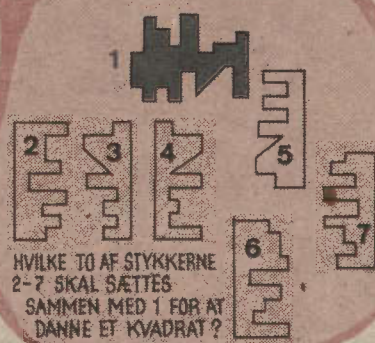
13

HVEM BOR HVOR?

14

15

HVILKE TO AF STYKKERNE
2-7 SKAL SÆTTES
SAMMEN MED 1 FOR AT
DANNE ET KVADRAT?

KAN DU FINDE FEM FEJL
PÅ TEGNINGEN
TIL HØJRE?

16

SÆT
RINGE
OM
FEJLENE.

NØDDEKNÆKKERENS PRÆMIER

RADIORECORDER (værdi kr. 1.000)
TRANSISTOR-RADIO
(værdi kr. 500)

Fjällräven langfærd rygsæk
Birkebeiner III rygsæk
Cykeltasker IPS-model
Slirklive med merlespir
Slirklive
Silvakompasser
Store stavlygter

Der er nødder ved alle de spændende opgaver, som NØDDEKNÆKKEREN bringer. Der er få nødder ved de lette opgaver og mange ved de svære.

Du kan samle mange nødder ved at løse opgaverne; men kun dem, der ved de rigtigt løste opgaver tæller med. Løsningerne skrives på den anden side af dette løsnings-ark, som klippes af og sendes i et brev, der ser ud som det, der er tegnet nederst på siden.

Alle, der har samlet over 15 nødder, deltager i lodtrækningen om

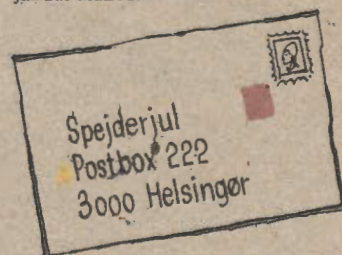
1. TRANSISTOR-RADIO (værdi kr. 500)
2. Birkebeiner III rygsæk
- 3.-10. Silva kompas type 1
- 11.-15. Stavlygter: »Helle» Spotlight

Alle, der har samlet over 35 nødder, deltager desuden i lodtrækningen om

1. RADIORECORDER (værdi kr. 1.000)
2. Fjällräven langfærd rygsæk
- 3.-5. Cykeltasker IPS-model
- 6.-10. Slirklive (rover) med merlespir
- 11.-15. Slirklive (scout)

Det er spændende, om du bliver en af vinderne!

Inden 5. januar 1980 skal løsningerne indsendes til Spejderjuls postbox, 222, 3000 Helsingør, for at komme med i lodtrækningen. De heldige vindere vil få deres præmie tilsendt inden udgangen af januar måned.

17

REBUS'ERNE
IND-
SÆTTES
HVOR
DER ER
STJERNER
I STEDET
FOR ORD-
FORKLA-
RING.

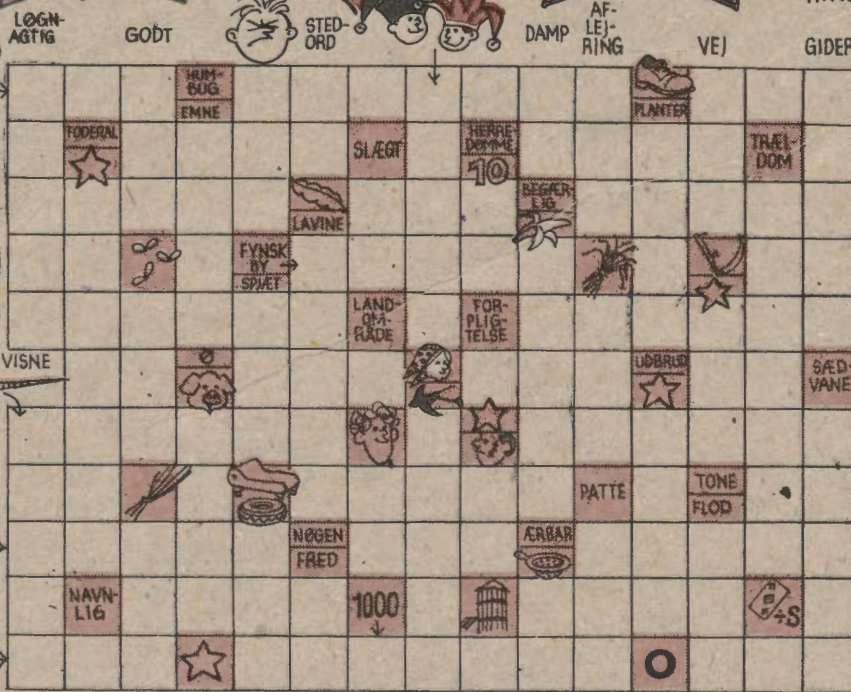
DYRKER
9
STOF

LED SAGEDE

e

Illustration

1

TO PLUS TO:

2

TALLENE, DER GIVER
ER:

50

3

4

DE FIRE TING ER:

5

DE 11
LEGENSDELE ER:

6

I KRUSEDULLEN
GEMMER SIG:

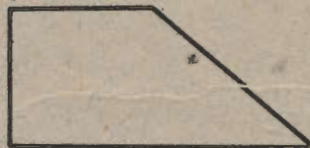

7

FIRE FUGLENAVNE:

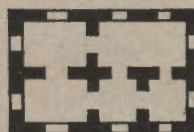
8

DEL JORDSTYKKET
HER:

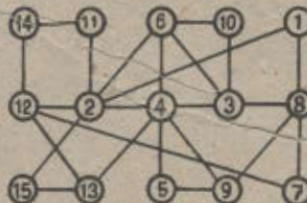
9

TEGN VEJEN HER:

10

TEGN VEJEN MELLEM
TALLENE:

11

DE TRE JYDSKE BYER:

12

LODRET STÅR DER:

13

TO NATIONALITETER:

14

15

DE TO STYKKER ER:

LØSNINGERNE ER INDSENDT AF:

NAVN _____

ADRESSE _____

POSTNUMMER _____ BY _____

IALT _____ NØDDER

Da han kom ind på gårdspladsen, mødte han sin far, som var ved at se traktoren efter. Dav, Niels, hilste faren og så på sin yngste søn, som var kommet hjem fra skolen, hvor han gik i anden klasse. Dav, far, svarede drengen, hvor er Oldemor henne?

Jeg tror, hun er i køkkenet for at lave noget grød til en eller anden gammel nisse, som hun bliver ved at påstå bor ude i skoven.

Hvorfor tror du ikke på nisser, far, spurgte drengen ham. Det skal jeg sige dig, svarede faren ham, jeg tror kun på det, jeg ser med mine egne øjne.

Lidt efter var Niels ude i køkkenet, hvor hans oldemor var ved at komme grød over i et stort lerfad. Da hun så sit oldebarn, sagde hun, det er til nissen. Og ved du hvad, der i toppen på grøden skal være en stor klat smør. Ja, det skal der vel, svarede drengen, men hvor vil du sætte fadet med grøden, for det skal vel være et sted, hvor nissen kommer.

Jeg ved, hvor den holder til, svarede oldemoren, det er i nærheden af skoven. Du kender det store gamle træ, som står helt alene for sig selv på en gammel gravhøj. Der holder nissen til, og det gør den, fordi derfra kan den holde øje med alt. Især hunde, som ikke kan lide nisser. De samme hunde har mange gange jaget efter vores sidste nisse. De jager ham til skovs, de vil ikke have ham boende på gården længere.

Så tog hun sin varme vinterfrakke på og tog det store fad med grøden i sine hænder. På vejen hen til det gamle træ talte oldemoren meget om nisser og om gamle dage.

Hun fortalte, at da hun var barn, havde næsten hver eneste gård en nisse. Og når man havde en

HAR DU SET NISSSEN ?

Fortalt og tegnet af Herman Stilling

nisse, så skulle man passe godt på ham. De gjorde mange gode ting og hjalp også med i det skjulte. Især var de gode til at passe heste, nisser holder meget af heste.

Det skete, når alle sov på gården, at nissen tog sig en lang god tur på hesten ud i den mørke nat. Det var der ingen, der sagde noget til, for nissen var jo så god mod hesten. Og der skete aldrig nogen skade med hesten på disse natlige rideture. Det var heller ikke godt at sige noget om det til nissen, det var, som om det var noget, den helst ville have for sig selv. Men hun havde hørt om en bonde, som havde skældt sin nisse ud for at ride på hans hest. Men det skulle han

aldrig have gjort, for nissen blev gal. Han sagde ikke noget, men fra den dag begyndte alt på gården at gå i stykker, alt mislykkedes for dem, og tilsidst var gården en ruin. Nej, når man har en nisse, så skal man passe på den og være god mod den, for en nisse, som befinder sig godt, kan bringe meget held med sig. Det kan jeg fortælle dig en lille historie om, som skete i min fars tid. Der var her på egnen en bonde, som havde en nisse, som der var så meget held ved, at gården blomstrede, og bonden blev den rigeste mand i mange miles omkreds.

Men den rige bonde, som også var en god mand, havde en bror, som også havde en gård. Men på den gård gik alting så dårligt. Derfor var de blevet meget fattige. En dag sagde den rige bonde til sin nisse, om han kunne have lyst til at hjælpe en fattig bonde, som han var bror til. Det kan jeg godt, sagde nissen, men kun for en tid, så vender jeg tilbage, for jeg kan ikke undvære min hest. Så kørte bonden ham i en trillebør over til sin bror. Og fra den dag kom heldet til den fattige bonde, og alt lykkedes for ham. Og selv efter at nissen var flyttet tilbage, blev han forfulgt af held. For, som du ved, at den, der har, skal mere gives.

Men nu skal vi ikke snakke mere sammen, for om lidt er vi ved det sted, hvor jeg sætter fadet med grøden fra mig. Vores offergave til nissen, sluttede oldemoren med at sige. Så gik de et stykke tid uden at tale om nissen, for de vidste begge to, at man ikke skal tale om ham, når han er i nærheden.

Da de begyndte at kunne se den gamle gravhøj med det store træ på, så de også, at solen var ved at gå ned, for himlen var helt gul med lidt

rødt i. De så også, at der sad et eller andet, et menneske eller et dyr under træet. Vi må gå meget nærmere, sagde oldemoren, for at se, hvad det er. Jeg ser ikke så godt mere med mine øjne, de er blevet for gamle. Så gik de nærmere, og for ikke at lave for megen støj listede de frem på tåspidserne. De gik også frem fra træ til træ, for ikke at blive set, og fordi de ikke ville

gøre det væsen, som sad under træet, bange, så det måske ville skynde sig væk.

Vi går bag om bakken der, hviskede oldemoren, når bakken er forbi, er vi så tæt på, at vi kan se, hvad det er, som sidder under træet. Lidt efter, da de var kommet forbi bakken, havde de med ét et frit syn over hele gravhøjen og det gamle træ.

Og under træet så de, der sad en nisse med rød hue og gråt skæg. Han var klædt i mørkegråt

klæde og havde sorte træsko på fødderne. Han sad helt stille i sine egne tanker og var slet ikke klar over, at der stod en gammel oldemor og en lille dreng og så på ham. De stod længe og så på ham uden at tale sammen, for ikke at forstyrre nissen. Så trak de sig langsomt tilbage. Da de kom forbi en stor sten, sagde oldemoren, at stenen hed nissens sten. Oppe på den plejede hun altid at stille fadet med grøden til nissen. Og så hentede hun fadet igen et par dage efter, når nissen havde fundet grøden og havde spist den.

Lige inden de kom hjem til gården, spurgte Niels sin oldemor, om han måtte fortælle sin far, at han havde set nissen. Og om han måtte vise faren det sted, hvor nissen sad. Det må du godt, svarede oldemoren, men du får ham ikke til at tro det. Han har aldrig villet tro på den slags.

Da de kom ind på gårdspladsen, sad faren på sin traktor, og han skulle lige til at køre en tur for at se, om den kørte godt nok. Niels løb hen og råbte til ham, hvis vi skynder os at køre ud til den gamle gravhøj med det store træ, så kan du komme til at se nissen.

Først sagde faren nej til at køre i den retning. Men da Niels blev ved med at råbe til ham, at de skulle hen og se nissen, endte det med, at faren sagde, at de godt kunne køre derhen, men at han ikke troede på den slags pjat med nisser og andre sære ting, som oldemoren havde fyldt både ham og Niels med.

Så kørte de, og da de var i nærheden, sagde Niels til sin far, at de skulle gå det sidste stykke for ikke at skræmme nissen. Da de var kommet bag bakken og frem til det sted, hvor alt lå

åbent, stod de lidt efter, hvor han havde stået før med sin oldemor.

Og selv om det var blevet lidt mørkere, kunne Niels med det samme se, at nissen sad der endnu. Se far, sagde han, nissen er der endnu, det er et meget sjældent syn, tilføjede han. Hvor, sagde hans far, du må pege på det sted, hvor han er. Så pegede Niels i retningen af det gamle træ og sagde, der sidder han, han er meget tydelig. Faren så, og han gjorde sig megen umage, men han kunne ikke se nogen nisse. Et øjeblik tænkte han på for at glæde sin dreng at sige, at nu kunne han godt se nissen. Men på den anden side, ville han have følelsen af, at han løj. Og heller aldrig havde han fantaseret sig til noget i sit liv.

Jeg kan ikke se noget, sagde han, jeg er faktisk ked af det, sagde han, men jeg kan ikke se nogen nisse. Skal vi ikke køre hjem, sagde han. Jo, sagde Niels og så over mod det store gamle træ, hvorunder der sad en nisse.

Da de var på vej hjem, tænkte Niels hele tiden på nissen. Han tænkte og kunne ikke forstå, hvorfor hans far ikke kunne se nissen. Så sagde han, Far, hvorfor kunne du ikke se nissen, og hvorfor kunne jeg?

Først da de var kommet ind på gårdspladsen, svarede hans far ham med at sige, du så nissen, fordi du har fantasi, og fordi du tror, han er der. Men jeg så ham ikke, og det skyldes nok, at jeg har så lidt fantasi.

Så sagde han ikke mere, men han så på drengen og følte med et, at han var fattig. Han ville gerne kunne have talt med sin dreng om nissen, som sad under et stort gammelt træ, medens de sidste rester af dagens lys svandt bort.

Det er æbleår i år ...

Ja, det her kan forstås på to måder: meget tyder på, der bliver en rig æblehøst, og derfor har vi i år valgt at komme med æble-ideer til gruppens julegilde.

Da mange ikke tåler sukker, kan dette i opskrifterne erstattes med kaloriefri sødemidler. 4 tabletter svarer til 25 g sukker og skal opløses i lidt varm væske, før de bruges i madlavningen.

Forøvrigt er der næsten ingen ret, der står mål med et friskt æble!

VI BEGYNDER MED DET NEMMESTE:

STEGTE ÆBLER

De mætter meget, så man kan regne et æble pro persona. Der findes flere muligheder: Pæne æbler beholder skrællen på, kærnehuset skrælles ud med en kartoffelskræller eller skarp ske. Æblerne stilles i et smurt, ildfast fad. Men først har vi fyldt hullet i æblerne med en blanding af f. eks.:

1. smør, kanel, melis (se indledningen om sukker).
2. smør, puddersukker og hakkede mandler eller nødder,
3. eller en teskefuld abrikosmarmelade, orangemarmelade eller stift jordbærsyltetøj.

Man kan drysse med lidt rasp eller krystalmelis – eller lade være. Æblerne bages ca. 20 min. i en 200° varm ovn.

VARME ÆBLEGRATIN

(kræver, I har en ovn i tropelokalet – men det har I selvfølgelig!)

I skal bruge: til en gruppe på 6: 1 kg æbler, 75 g melis – (den lille regner siger: 9 sødetabletter) – 75 g smør, 75 g mandler, 3 æg, 2 1/2 dl piskefløde.

Kog æblerne i mos. Rør smør og melis godt, sæt æggeblom-

merne til, en blomme ad gangen – og så de skoldede, hakkede mandler. I alle kokebøger og dameblade står: »– til sidst de STIFTpiskede hvider«. Således også her. Så lægger vi mosen i et fad, gratinfad, æggemassen hælder vi ovenpå – og så, så bager vi i tre kvarter ved 160 grader. Så håber vi, gæsterne er kommet og har sat sig til bords, for kagen falder let sammen, og alle skulle gerne sige »Næ« og »Ah«, mens de kommer kold flødeskum på deres bid af kagen!

ÆBLEKAGE

(Der findes 107 slags æblekager, men vi kan ikke have dem alle med på disse sider). Til 6 personer af middelstørrelse beregnes: 1 kg æbler, 100 g melis (eller altså 16 sødetabletter), 100 g rasp, det er det samme som 20 knuste tvebakker, 100 g smør, 2 1/2 dl piskefløde og evt. ribsgelé.

I koger æblerne til mos med ganske lidt vand. Sure æbler skal selvfølgelig have mere sødemiddel end milde, søde efterårsæbler. Så rister I raspen med lidt smør og sødemiddel – det skal se gyldent og knasende ud! I en pæn skål lægges den gyldne rasp og mosen i lag. Ja, man kan jo også fikst bruge portionsglas – så går det retfærdigt til – alle får lige meget! Så må man gøre op med sig selv, om man skal pynte med flødeskum og gelé eller overlade til gæsterne, hvor meget de vil have af det hvide og det røde!

Hvis man bruger rugbrød i stedet for rasp – og chokolade i stedet for gelé – hedder retten af en eller anden grund »Bondepige med slør«. Mærkeligt. Ligesom vi kan bruge sødetabletter, kan vi få diabetikerchokolade, så alle kan være med til gildet!

ÆBLEPINDSVIN

hører med i denne afdeling: halve, skrællede æbler uden kernehus sættes i et smurt, ildfast fad – naturligvis med den buede side opad, splinter af skoldede, smuttede mandler stikkes tæt i æblet, som kan drysses med farin eller smøres med lidt mæske med sødestof i. 20 min. i 200° varm ovn. Serveres varm og evt. med kold, iskold flødeskum til.

ÆBLESKIVER

Til ca. 30 æbleskiver bruges: 250 g mel, 1 spiseskf. kartoffelmel, 3 æg, 50 g ger, 1/2 ltr. lønken mælk, 1 tskf. melis, 1 tskf. salt, evt. lidt reven citronskal, 4–6 æbler. (Margarine til bagning, gelé (kan fås sukkerfrit) og melis til pynt).

Hviderne piskes. Det øvrige røres sammen og stilles til hævnning et par timer – og lige før bagningen kommes hviderne i. Det er lettest at have dejen i en kande og fra den hælde i hullerne på æbleskivepanden. Husk fedtelsen i panden. I hver æbleskive lægges et stykke æble. Æbleskiverne vendes nemmest med en strikkepind.

Ting af skindrester

Materialer: Kulørte skindrester, strygevlieseline, kulørt filt, nylonbast, evt. paprør.

Værktøj: Hultang, saks, kunstharpikslim. B.

BRILLEETUI

Mønster i hel størrelse. Klip mønstret i papir og tegn omridset på bagsiden af skindet med kuglepen og klip to ens stykker. Stryg vlieseline på bagsiden. Vil man sy mønster med bast, så tegn først et enkelt mønster på vlieselinen, klip huller med passende mellemrum og træk bast i. Derpå klæbes filt på vlieselinen som for til etuiet. Klip huller hele vejen rundt med ca. 1 cm afstand. Klip gennem begge lag på én gang, så hullerne sidder udfor hinanden. Sy sammen med nylonbast. Mål bastbåndets længde ud til 3 gange rundt etuiets kant. Bred basten ud for hver gang, der trækkes igennem et hul. Begynd ved A. Sy i det ene lag over til B. Sy så igennem begge lag rundt til A, bind de to stykker bast sammen og fortsæt i det andet enkelte lag (åbningen) frem til B. Evt. dekoration klippes i skind og limes på med kunstharpikslim.

HALSPUNGE

Mønster i hel str. Klip det i papir og tegn omridset på bagsiden af skindet. Klip ud, læg stykkerne rigtigt sammen og klip huller langs kanten med ca. 1 cm afstand. Sy sammen med bast. Klip en ca. 80 cm lang snor af skindet og træk den igennem hullerne bagpå. Snoren kan klippes som en spiral i et rundt eller ovalt stykke skind. Tryklåsen kan man selv sætte i eller få læderhandleren til at gøre det.

BLYANTHOLDER

Et paprør med plastlåg (fra plakater el. lign.) skæres til i passende længde (ca. 10 cm). En dåse fra bagepulver eller vaniljesukker kan også bruges. Beklæd røret med skind. Når limen er tør, klippes huller langs kanten. Sy med nylonbast rundt og bind enderne sammen inden i bægeret. Klip evt. dekoration af skind og lim den på.

STRIKKEPINDEETUIET

- laves på samme måde af et paprør i passende længde (35-40 cm). Foroven laves en strop af skind, så røret kan hænge.

Modeller og tegning: Gunvor Ask

SPEJDERJUL 1979

UDGIVERE:

KFUM Spejderne
i Danmark

Det Danske
Spejderkorps

KFUK Spejderne
i Danmark

Redaktion:
Lis Christensen
Annesofie Hermann
Ulla Thorup
Børge Jensen
Erik Petersen
Erik Schwarz (ansvh.)
Bent Stelsberg

Omslag:
Sigrun Kapsberger

Side 2:
Foto: Nick Nielsen

Nøddeknækkeren:
Per Illum

Side 42:
Foto: Carsten Thomasen

Lay-out og
tilrettelægning:
Erik Nielsen Grafic/Design
Studio, Knebel

Omslag og indersider trykt af:
Fyens Stiftsbogtrykkeri A/S

Pris: 9.00
(inkl. moms)

Sig goddag til i morgen og farvel til i går,
se kun fremad – det er der, det foregår.
Glade timer kan du mindes,
men de sorte, hvis de findes,
kan du stryge af kalenderen i år.

Helge Brønnum-Jacobsen

Vinter i Gribskov . Foto: H. Opstrup

